БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 107 (8327)
МАЙН 8
СРЕДА
1957 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

НҮХЭД МЕХАНИЗАТОРНУУД, КОЛХОЗНИГУУД! Хабарай тарилга дээрэ халаан бүхэнэйнгөө даабари дүүргэе

Полевой стан—политическэ хүдэлмэриин центр

Хабарай тарилгын түлэг хаа ерэжэ, республикымнай колхозуудай, совхозуудай полинуудта эртын ороохото культуранууд таригдажа байна.

Энэ жэлдэ республика дотор нийтэ хахад миллион үлүүтэй гектар ороохото культуранууд, тэдэнэй тэн хахадынь—шэнисэ, хара таряан таригдаха байна. Имагтал квадратно-гнездовой аргаар 9 мянган га харталбаха, 50-аад мянган гектар кукуруза таригдаха юм. Мүнөө хабарай үедэ 250 мянган гектар пар хахалагдаха, шэнэ ба боро газар нилээд ехээр элдүүрилэгдэхэ зэргэтэй.

Эдэ бүхы хүдэлмэри богонихон болзор соо агротехническэ заабаринуудые наринаар сахин, хэгдэхэ ёһотой байна. Тиигэжэ Агууехэ Октябриин 40 жэлэй ойдо бэлэг болгон, колхозууд ба совхозууд элбэг баян ургаса ургуулжа абаха байна.

Зүгөөр хабарай үеын эдэ бүхы хүдэлмэриие амжалтатайгаар хүдэлхэ хэрэг нэн түрүүн хүнүүдэй ажалһаа дулдыдаха болоно. Хэрбээ тарилгада хабаадалсагша тракторист, сеялкэшэн бүхэнэй, колхозник, хүдөө ажахын мэргэжэлтэ бүхэнэй, МТС-эй болон совхозой хүдэлмэришэн бүхэнэй эрхим ажалдаа хариуцалга ехэтэйгээр хандабалнь саг болзор соогоо, эрхим һайн шанартайгаар тарилгын хэгдэхэ байһанинь элитэ. Тиимэ тула колонниита колхознигуудай, МТС-үүдэй, совхозуудай хүдэлмэришэдэй дунда политическэ болон культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха, тэдэнэй культурно-ажаһуудалай эрилтэдэ онсо анхарал хандуулха шухала.

Колхозуудай, совхозуудай, машинно-тракторна станциинуудай партиина эхин организацинууд хабарай тарилгын үедэ ябуулагдаха ниитэ-политическэ, культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие тусгаар түсэб зохёохо, хабарай бүхы полевой хүдэлмэриие саг болзор соонь, эрхим шанартайгаар бэелүүлхэ ябадалда коммунистнуудай, комсомолшуудай үүргые дээшэлүүлхэ, таряан ажалай ба тракторна бригада бүхэндэ хүдэлмэрилдэг агитаторнуудай ажалые һайжаруулха уялгатай.

Мүнөө агитационно бүхы хүдэлмэри хабарай полевой хүдэлмэридэ сэхэ хабаадагшадай дунда ябуулагдаха, колхозуудай болон совхозуудай полевой станууд ниитэ-политическэ, культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриин бодото центр болгогдохо зэргэтэй.

Прибайкальска аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой правлени, партиина организаци таряан ажалда хүдэлмэрилхэ хүнүүдэй культурно-ажаһуудалай талаар хангаха асуудалда горьтойхон анхарал хандуулна. Энэ колхозой полевой стан яһала һайнаар заһабарилагданхай. Мүнөө таряан ажалай бригадынхидай амарха, сүлөө сагтаа шэнэ газетэ, журнал уншаха, концерт, кинокартина хараха арга боломжо бии болгогдонхой. Таряан ажалайхидта колхозой правлени эрхим һайн эдеэ хоол үгэнэ, эдеэ хоол бэлэдхэхэ тусгаар тогоошон бии. Агитатор нүхэр Иванова энэ бригадынхидтай хэдэн удаа хөөрэлдөө үнгэргөө, хабарай тарилгада зорюулагдаһан уряа лозунгнуудаар полевой станай байрые шэмэглээ. Каменска долоон жэлэй һургуулиин багшанар 4 фотомонтаж бэлэдхэжэ, лозунгнуудые бэшэжэ тус станда үгөө. Механизаторнуудта ойрын үедэ урандайханай самодеятельностиин концерт харуулагдахаар бэлэдхэгдэжэ байна.

Зүгөөр үшөө олохон колхозуудай полевой станууд мүнөө хүрэтэрөө хүсэд түхеэрэгдээгүй, таряан ажалай, тракторна бригадынхидай сүлөөтэй сагаа культурнаар үнгэргэхэ арга боломжо бии болгогдоогүй байна гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Сэлэнгын аймагай Сталинай, Кагановичын нэрэмжэтэ ба бусад зарим колхозуудай полевой станууд хүсэд һайнаар түхеэрэгдээдүй, задагайшаг байһан занараа. Жэшээнь, Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой полевой хоёр станда харуулан ойлгуулха агитаци гээшэ огто эмхидхэгдээдүй. Таряан ажалай бригадынхидай байха байра сагаадуулагдаашьедүй, бог шоройдо дарагдашанхай байха юм. Мүн Сталинай нэрэмжэтэ колхозой парторганизациин секретарь нүхэр Жамбалов тарилгын үедэ ябуулагдаха ниитэ-политическэ ба культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриин түсэбшье табяадүй, энэ үедэ юушье хэхээ хүсэд мэдэхэгүй байна. Эдэ ба бусад дутагдалнуудтай партиин Сэлэнгын айком саашадаа эбсэжэ байхагүй бээз.

Бүхы тарилгаяа саг соонь, һайн шанартайгаар үнгэргэжэ, элбэг баян ургаса ургуулан, Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 40 жэлэй ойе ажалай айхабтар ехэ амжалтаар угтахын түлөө хүдөөгэй ажалшадай тэмсэлые партиина организацинууд бодотоор удардаха зэргэтэй.

Мүнөө Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин хүндэлэлдэ хүдөөгэй ажалшадай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөн дам саашадань дэлгэрүүлхэ, колхозуудай, совхозуудай, МТС-үүдэй партиина организацинууд хабарай полевой бүхы хүдэлмэриие саг соонь, эрхим шанартайгаар үнгэргэхын, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын, техникэ дүүрэнээр ашаглахын түлөө тэмсэлдэ колхознигуудые, МТС-үүдэй ба совхозуудай хүдэлмэришэдые үргэнөөр хабаадуулха уялгатай.

Хабарай тарилгада хабаадагшадай дунда агитационно ойлгуулжамхын хүдэлмэри саг ургэлжэ ябуулая, колхозуудай полевой стануудые ниитэ-политическэ ба культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриин бодото центр болгое!

15 мянган гектар ороохо таригдаба

Бичура. (Телефоноор абтаба). Аймагай колхозууд хабарай тарилгые эмхитэйгээр ябуулжа байнхай. Һүүлэй мэдээгээр эндэхи колхозуудай 15 мянга гаран гектар ороохо таригдаба.

Тарилгын хүдэлмэри Ждановай нэрэмжэтэ колхоздо түргэнөөр, шанар һайнтайгаар хэгдэнэ. Энэ колхоз 2500 гаран гектар ороохо тарижа, түсэбөө 70-аад процент дүүргэбэ. Эндэ Бичурын МТС-эй 10-дахи тракторна бригада (бригадирынь нүхэр Самданов) жэшээтэ һайнаар ажална.

Мүн хабарай тарилга Сталинай (Моргентуй), Ворошиловай, Молотовой нэрэмжэтэ колхозуудта дүүрэхэ ойртоо.

Тарилга хэхынгээ хажуугаар аймагай колхозууд болон МТС-үүд пар хахалалгаяа майн 15 болотор дүүргэхэ гэжэ оролдожо байна.

М. Смолин.

Эртын тарилга түлэг дундаа ябана

Энэ жэлэй хабар Хоридо тиимэшье һайн бэшэ байгаа. Илангаяа май һара гаратар һалхитай, хаһалган хүйтэн үдэрнүүд таһараагүй. Тиигэбэшье, үндэр баян ургаса абахын түлөө тэмсэжэ байһан хоринхид нютагайнгаа байдалые харадаа абажа, эртын тарилгые эмхитэйгээр ябуулжа байна.

Жэшээлхэдэ, Хориин МТС-эй харьяата колхозууд мүнөө 2 мянган гектарта хара таряа, мянга гаран гектарта шэнисэ таряад байна. Нёдондо жэлэй энэ үеынхидэ орходоо хоёр дахин шахуу ехэ газарта тарилга хэгдээ ха юм.

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо (түрүүлэгшэнь нүхэр Баянов А. Б.) тарилгын хүдэлмэри илангаяа эмхитэй һайнаар ябуулагдана. Тус колхозой гэшүүд Хориин МТС-эй механизаторнуудтай хамта жэл бүхэндэ эртын ороохото культурануудые таригые хаһа саг соонь, шанар һайнтайгаар үнгэргэнэ. Энэнэй ашаар һайн ургаса абадаг. Энэ жэлдэ газараа урданайхидал адли борнойлонгүй, харин монсогор модон мухарюулжа ябуулжа жэгдэлээд, наруули газарые шэлэжэ, эртын тарилга аймаг соогоо түрүүлэн эхилһэн юм.

Мүнөө энэ колхоздо Хориин МТС-эй бригадир Иван Суровойн хүтэлбэридэг № 3 тракторна бригадынхид эртын тарилгые дүүргүүтэй байна. Тус колхоздо 258 гектарта хара таряан, 300 шахуу гектарта шэнисэ хэрэгжэлүүлэгдэн тарилгаа. Шанарынь һайн. Энэ колхоз хамтадаа 800 гектарта эртын ороохото культурануудые тариха юм. Тарилга дээрэ тракторист Аюржана Жаповай агрегадайхид бүтээсэ ехэтэйгээр, шанар һайнтайгаар ажаллана. Тус агрегат «ДТ-54» тракторта гурбан сеялкэ шагталжа, үдэртөө 30 га нормын орондо 40—45 га хүрэтэр тарина. Сеялкэгүүдынь Ендон Ринчиндоржиев, Иван Цыдендамбаев, Дарижап Ринчинов гэгшэд тарилгынгаа шанарай түлөө үсэд шангаар оролдоно. Үрэһэниинь тарилгын урда тээ хорооор угаагдажа, нара һалхинда байлгагдаһан юм. Сеялкэнүүд хойноһоо монсогор модо мухарюулжа, хүрьһыень жэгдэрүүлнэ.

Мүн тиихэдэ залуу басаган тракторист Надежда Балышевагай агрегат тарилга дээрэ муу бэшээр хүдэлнэ.

— Бүхы ороохото культуранууд тарилгые 10—12 хоногой туршэ соо дүүргэхээр байнабди. Түрүүшын бороогой һүүлээр газарайнай хүрьһэн нилээд шииг нойто абаа. Тиимэһээ тарилгын бүхы хүдэлмэриие һаяын сагта дүүргэхые оролдожо байнабди. Мүнөө жэлдэ үндэр баян ургаса хураажа, Октябриин алдарта 40 жэлэй ойдо ажалай эрхим бэлэг барихын түлөө манай колхознигууд ба механизаторнууд эрмэлзэн ажаллана,—гэжэ тус колхозой түрүүлэгшэ Абрамид Бадмаевич Баянов хөөрэнэ.

Эрхим культурануудай тарилгые мүн «Улаан Одон», «Путь Сталина», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозууд, Хориин совхозой № 1, № 2 фермэнүүд һаяын үдэрнүүдтэ дүүргэхээр байна.

Мүнөө Хоридо шэнэ газар хахалжа захаланхай. Гансахан Хориин МТС-эй харьяата колхозуудта 4 мянган гектар шэнэ газар хахалагдаха юм.

Ц. Дандаров, манай корр.

Үндэр баян ургасын түлөө

Энэ жэлдэ ороохото культурануудай ургаса гектар бүриһөө дундажа зэргээр 12 центнер, хартаабха —130 центнер, огородой эдеэ—110 центнер хураахабди гэһэн уялга манай механизаторнууд, мүн МТС-эй харьяата колхозууд абаһан байна.

Мүн малайнгаа тоо толгойе олошоруулхын, ашаг шэмэнь дээшэлүүлхын түлөө элбэг дэлбэг тэжээл бэлдэхэ, 4585 гектарта тэжээлэй культуранууд, тэрэ тоодо 1810 гектарта силоснэ, ургамалнуудые, 1000 гектарта кукуруза тариха түсэбтэйбди. Кукурузын гектар бүриһөө 180 центнер ургаса хураагдахаар хараалагдаа. Овёсые горохтой холижо, 2000 гектарта таряад, гектар бүриһөөнь 35 центнер ургаса абаха уялгатайбди.

МТС-эй харьяата колхозууд ой модо сэбэрлэжэ, 5000 га газар элдүүрилхэнь.

Эдэ зорилгонуудаа бэелүүлхын түлөө агротехническэ заабаринуудые нарииаар сахиха, ороохо таряа болон бусад культурануудаа севооборотой ёһоор тариха, нютагай болон минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэхэ шухала болоно. Мүнөө жэлэй хабарай тарилга гол түлэб шэнэ газар дээрэ, мүн баһа намарай пар дээрэ хэгдэхэнь.

Газарай хүрьһэнэй шииг нойто бариха гээшэ манай эрхэ байдалда шухалын шухала зорилго хаданьн механизаторнууд түрүүшын 2—3 үдэрэй хугасаа соо эртын борнойлого хэһэн байна.

Ороохото культурануудай шэлэгдэмэл сортын үрэһөөр таригдаха болоно.

Огородой таригдаха газарта гектар бүриин 10—15 тонно наг шэбхэ гаргагдана.

Хартаабха, кукуруза гол түлэб квадратно-гнездовой аргаар, эгээл таатай газарта таригдаха.

Газарай хүрьһэнэй 10 градус дулаан болоһон хойно кукуруза тарихабди.

Бүхы үрэһэеэ нара һалхинда байлгажа, хорoор угаажа байнабди. Мүнөө колхоз бүхэмнай огородой эдеэнэй үрэһэтэй, тэрэнээ парнигтаа һуулганхай.

Аймагаймнай колхозууд кукурузынгаа, хартаабхынгаа, мүн огородойнгоо эдеэнэй талмайнуудые борнойлжо, минеральна үтэгжүүлгэ хэжэ байна.

Огородой эдеэн шииг нойто илангаяа ехээр хэрэгтэй. Тиимэһээ тула мүнөө жэл манай колхозууд огородойнгоо газарые машинаар үһалдаг болохо байна. Тиихэдэ гаргаша багатай байһаһаа гадна, огородоймнай эдеэн хэрэгтэй шииг сэг болзортоо абаха болоно бэшуу.

Ямар газарта али культура, хэды шэнэн гүнзэгыдэ таряад, яажа харууһалхаб, ямар үтэгжүүлгэ хэрэглэхэб гэһэн агротехническэ түсэб колхоз бүхэндэ табигданхай.

Зүгөөр «Коммунизм» колхоз һая болотор ажалайнгаа түсэб табяагүй, поли дээрээ наг шэбхэ түсэбэйнгөө ёһоор гаргаагүй, парнигуудаа ушаар хэжэ байна. Мүн нимэшүү дутагдалнууд бусадшье колхозуудта бии.

Хабарайнгаа тарилгые агротехническэ эрхим болзорто, һайн шанартайгаар үнгэргэжэ, үндэр баян ургаса абаха гэһэн уялгаяа дүүргэхын түлөө оролдонобди.

Л. Капустин, Темлюйскэ МТС-эй главна агроном.

Түрүү бригадада

Үншөөтэйн МТС-эй механизаторнууд хабарайнгаа тарилгые үргэн далайсатайгаар хэжэ байна.

Нүхэд В. Каленов, А. Шишмарев, П. Вершинин гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригаданууд трактористнар Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо 1600 гаран гектар пар хахалжа дүүргэнхэй. Хабарай хүдэлмэриин эхилхэтэй сасуу абьяастай шударгы ажалаараа шалгарһан трактористнар Александр Побоков, Анатолий Шишмарев гэгшэд халаанайнгаа нормые 150—200 процент хүрэтэр, һайн шанартайгаар дүүргэнэ. Энэ бригадынхид мүнөө мянгаад гектарта тарилга хэжэ байна.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилдэг Степан Шестаковой бригадынхид В. Каленов, А. Шишмарев, П. Вершинин гэгшэдэй бригадынхидтай мүрысэнэ. Бригадын трактористнар Пурбо Очиров, Нимбу Нимаев, Яков Сериков гэгшэд һайнаар ажаллана. Шестаковой бригадын механизаторнууд Намаг гэжэ нютагта шэнэ газар хахална. Урдань намаг нуур байһан 150 гектар газарта зелёнко тариха гэжэ шиидэнхэй. Мүнөө трактористнар намаг, нуур, буртаг газарые хахалжа бэлдэжэ байнхай.

Мүн Чапаевай нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ ажалладаг Каримовай, Бальчуговой бригаданууд һайнаар хүдэлнэ.

Үншөөтэйн МТС-эйхид 5292 га пар хахалжа, 2418 гектар тарилга хэһэн байна.

А. Ткач.

КОМПЛЕКСНО БРИГАДЫНХИД

Хэжэнгын аймагай «Коммунизм» колхозой 3-хи комплексно бригадада (бригадирынь коммунист Дархан Пинтаев) ороохо таряанай элбэг баян ургаса абахын түлөө тэмсэл эршэмтэйгээр ябуулагдана. Бригадын гэшүүд поли дээрэ наг шэбхэ үнэһэ, шубуунай аргал ехээр гаргана. Энэ бригадада Чесаньн долоон жэлэй һургуулиин һурагшад эдэбхитэйгээр туһална. Мүнөө Пинтаевай бригадынхид тарилгаа хэжэ эхилэнхэй. Энэ бригадада Чесанын МТС-эй 3-хи бригада үдэртөө 100 гектар таряа тарина. Һаяын үдэрнүүдтэ эртын культурануудай тарилга дүүргэхэнь.

Д. Николаев.

Торини машинно-тракторна станциин механизаторнууд хара таряа, шэнисэ тарижа дүүргэхэ болоо.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: МТС-эй механизаторнууд «Коммунизм» колхозой поли дээрэ тарилга хэжэ ябана. С. Еремеевэй фото.

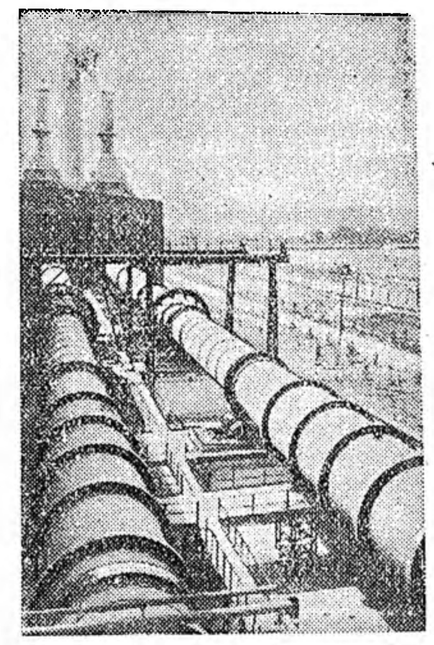

Грузинска ССР. Руставиин цементын завод кварталайнгаа түсэбые дүүргээд, түсэбһөө гадуур хэдэн мянган тонно цемент бүтээгээ. Тус предприятиин хоёрдохи ээлжээн һаяхан ашаглалгада оруулагдаа.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: эрьелдэдэг хоёр пэшэнтэй завод харуулагдана.
ТАСС-эй фотохронико.

Түрэл орон доторнай

Таджикска ССР каракуль арһа абаха жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэбэ

Таджикска ССР-эй хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 40 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө тэмсэн, каракуль арһа абаха жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэбэ.

Майн 1-нэй мэдээгээр республикын колхоз, совхозууд 168 мянган каракуль арһа гүрэндэ тушаагаа. Энэнь нёдондонэй энэ үеынхидэ орходоо 35 мянгаар олон.

Обь, Томь мүрэнүүд дээгүүр пароходууд ябажа эхилбэ

ТОМСК, майн 6. (ТАСС). Обь, Томь гэжэ Сибириин гол мүрэнүүд хайлажа, тэрэ мүрэнүүдээр пароходууд ябажа эхилбэ. «Кузьма Минин» гэжэ түрүүшын пассажирска пароход, мүн хойто зүгэй колхозуудта абаашахаяа хүрэнгын материал тээхэ теплоходууд майн 6-да Томскһоо гаража, хойто зүгые шэглэн ошоо.

Томско областиин үйлэнзамайхид мүнөө жэлдэ нёдондонһоо орходоо нилээд ехэ ашаа шэрэхэ юм.

Центральна лотерейн комитетэ

СССР-эй Залуушуулай организацинуудай комитет «Залуушуулай Бүхэсоюзна фестиваль» гэжэ мүнгэнэй, эд зөөриин 300 миллион түхэригэй лотерей гаргаһан байна. Гаргаһан лотерейн биледүүдэй түргөөр тараһан дээрэһээнь, мүн комсомольско эхин организацинуудай, сэрэгэй албахаагшадай, олон хүдэлмэришэд, албахаагшадай, һурагшадай болон тус тус хүдэлмэрийлтаар 300 миллион түхэригэй лотерей билет нэмэжэ гаргахаар шүүжэ болохо мүнгэн, эд бараан хоёр дахин ехэ болгогдоһон байгаа.

«Залуушуулай Бүхэсоюзна фестиваль» гэжэ мүнгэнэй, эд бараанай лотерейн бүүдэринүүдэй тиражые Москва городто 1957 оной июниин 23—24-дэ үнгэргэхэ гэжэ Центральна лотерейн комитет шиидэхээ.

Москвагай ДОСААФ-эйхидэй баяраи заседани болобо

ДОСААФ-эй Москвагай городской комитет, центральна болон Москва городой радиоклубуудай Соведүүд Радиогой үдэртэ зорюулан баярай заседани Союзуудай байшангай Октябрьска зал соо майн 6-да үнгэргөө.

ДОСААФ-эй Москвагай городской комитедэй түрүүлэгшэ А. Я. Сергеев баярай заседани нээгээ.

Советскэ Союзай Герой Э. Т. Кренкель Радиогой үдэр тухай элидхэл хээ.

Суглаанай һүүлээр ехэ концерт болоо.

Автономно республиканuудта бэеэ даанхай экономическа районууд байгуулагдаха ёһотой

А. ХАХАЛОВ, КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой секретарь.

Союзна, автономно республиканuудай эрхые үргэдхэхэ тушаа асуудалда нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлэй тезисүүдтэ ехэ анхарал хандуулагдана. Энэнь манай партиин ленинскэ национальна политикаһаа эшэ үндэһэтэй ха юм.

Урдань хаанта засагай үедэ Россин заха үзүүртэхи нютагуудай һуудаг үндэһэ яһатан тон гээгдэнги, бааза хүдөө ажахытай байһан юм. Тиихэдэ промышленность үгы шахуу байгаа. Арад зоной ехэнхинь үзэг бэшэг мэдэхэгүй байһан юм. Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын саг үргэлжын оролдолгын ашаар, эдэ нютагууд мүнөө үеын хүгжэнги промышленностьтай, хүдөө ажахытай, түрүү соёл болбосоролтой советскэ социалистическэ республиканууд болонхой. Энээниие Бурят-Монголой АССР-эй хүгжэлтэшье эли тодоор гэршэлнэ. Үсөөхэн кустарна предприятинуудһаа бэшэ ямаршье промышленность урдань эндэ үгы байгаа.

Табанжэлнүүдэй үедэ эндэ 300 гаран предприятинууд байгуулагдаа. Мүнөө тэдэнэр хэдэн миллиард түхэригэй продукци бүтээн гаргана. Улан-Удын паровозо-вагонно завод, мяха-консервын комбинат, шэлэй механизированнэ завод, Зэдын вольфрам-молибденэй комбинат, Галуута-Нуурай шахтанууд, Темлюйн цементын завод, «Забайкаллес» комбинадай олон предприятинууд тэрэ тоодо оролсоно.

Республикын газар дээгүүр хэдэн түмэр зам гарадаг гэбэл: Сибириин Агуухэ магистраль, Улан-Удэ — Улан-Батор гэһэн түмэр зам, автомобилиин шоссе харгынууд бии. **Промышленностиин хүгжэхэтэй хамта нютагай үндэһэ яһатанай дундаһаа олон инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд дэбжэн гараа.**

Мүнөө Бурят-Монгол промышленностьёо хурдан түргөөр хүгжөөхэ ехэ арга боломжотой. Ойрын жэлнүүдтэ промышленностиие бүхы талаһаань хүгжөөхэ айхабтар ехэ байгаалиин баялиг республикада бии. Республикын колхоз, совхозууд хүдөө ажахын продуктнуудые, тэрэ тоодо бүд нэхэлгын промышленностьда хэрэглэгдэдэг үнэтэ түүхэй эд болохо нарин, мүн нарибтар нооһо жэл ерэхэ бүри улам ехээр абадаг болоожо байна.

Гэбэшье, промышленность, барилга хүтэлбэрилхэ урданай гурим манай эндэхи промышленностиие бүхы талаһаань хүгжөөхэ арга олгоногүй. Гадна, оронойнгоо арадай ажахые саашадаа дэбжээхын тулада республикынгаа баялигые гүйсэд дүүрэнээр хэрэглэхэ аргагүйбди. Хүтэлбэрилдэг элдэб олон зургаанuудай бии байһан ушар республикын үйлэдбэриин хүсэнүүдые түргөөр хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ һаад ушаруулна.

Улан-Удэдэ арһа-гуталай комбинат байгуулхаар ехэ түүхэй эд бии. Гэбэшье, Хүнгэн промышленностиин министерство аяар 5—6 жэлэй туршада энэ асуудалые шиидхээгүй. Тиимэһээнь, арһа тээһэн олон мянган вагонууд республикаһаа аяар холо байдаг нютагуудта жэл бүри эльгээгдэдэг. Харин Зүүн Сибириин болон Алас Дурна зүгэй областьнуудта, мүн манай республикада ороной тэг дундахи областьнуудһаа гутал асарагдадаг. Бурят-Монголдо модоной шэнэ заводуудые бариха тухай правительствын шиидхэбэриие Ой модоной министерство дүүргэнэгүй. Зам харилсаанай министерствын өөрынгөөл предприятинуудай тала харадаг дээрэһээнь, Улан-Удын паровозо-вагонно заводой түгэс хүсэтэ техникэ гүйсэд дүүрэнээр ашаглагданагүй.

Республикын хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ, партийна, советскэ болон ажахын хүдэлмэрилэгшэд промышленность, барилгые хүтэлбэрилгын асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэдээ, Бурят-Монголой АССР-тэ бэеэ даанхай экономическа район байгуулагдаха ёһотой гэжэ дурадхаа. Республикадаа Совнархоз байгуулжа, бэеэ даанхай экономическа район манай республика байгуулха бүхы арга боломжотой. Нэгэдэхеэр, захиргаанай талаар манай республика тусхай автономи мүн. Хоёроор, республикадамнай хүгжэнги промышленность бии. Илангаяа машина бүтээлгын, хадын, ой модоной, барилгын материалнуудай, эдеэ хоолой, хүнгэн промышленность ехээр хүгжэнхэй. Промышленна продукциин хэмжээн республикын арадай ажахыда бүтээгдэдэг бүхы продукциин 75—80 процентнь болоно. Гурбаар, промышленностьяа саашадаа хурдан бушуугаар хүгжөөхэ маша ехэ арга боломжонууд манда бии.

Зүүн Саянай байгаалиин баялигые тон үргэнөөр хэрэглэжэ, ажахыень хүгжөөхэ тухай асуудалые СССР-эй Госплан болон Союзай министерствонүүдэй хаража үзөөдүй дээрэһээнь, эндэхи үргэн ехэ арга боломжонуудай мүнөө хүрэтэр хэрэглэгдээдүй байһаар.

Зүүн Саянда Абаканһаа эхилээд, Орлик дээгүүр гараха түмэр замые Наушки станци хүрэтэр түргөөр бариха тухай асуудалые зүбшэн хэлсэхээр болоо. Энэ замай баригдахада Бурят-Монголой, Читын болон бусад областьнуудай газар дээрэ олдоһон үнгэтэ болон шухаг хомор металлнуудай, алюминиин, мүн, химическэ промышленностьда хэрэглэгдэдэг түүхэй эдэй барагдашагүй ехэ баялигые хэрэглэхэ арга боломжо бии болохо.

Бурят-Монгол түб газарһаа холо оршодог. Тэрэнэй газарынь ехэ. Тиихэдэ предприятинуудынь бэе бэеһээ аяар холуур таранги байдаг. Тиимэһээнь, республикада Совнархоз түрүүтэй экономическа район байгуулбал, промышленностиие, барилгын хэрэгые эрхим һайнаар хүтэлбэрилхэ арга олдохо һэн.

Республикын Арадай ажахын совет иимэ байха ёһотой гэжэ бидэнэр һананабди: тэрэ 10 управлени болон таһагуудтай байжа, тэрээндэнь хамта дээрээ 300 шахуу хүн хүдэлхэ ёһотой. Соведые коллеги толгойлхо. Коллегиие нэгэ түрүүлэгшэ, гурбан орлогшонор хүтэлбэрилхэ ёһотой. Гадна, Соведэй дэргэдэ научно-техническэ Совет байгуулагдаха ёһотой. Мүнөө нютагай болон эдеэ хоолой промышленностиин министерствонүүдтэ мэдэлтэй предприятинууд республикын Министрнүүдэй Соведтэ мэдэлтэй болохо ёһотой. Тэрэшэлэн промсовет мүн лэ Министрнүүдэй Соведтэ мэдэлтэй байха. Республикын Арадай ажахын соведэй энэ проект олон суглаанууд, зүблөөнүүд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, бүхы арадһай тэрэниие һайшаагаа.

Арадай ажахын иимэ Соведүүд бүхы автономно республиканuудта байгуулагдаха ёһотой гэжэ бидэнэр тоолонобди. Автономно республиканuудта Совнархозуудай байгуулагдахада, национальна республиканuудай соёл болбосоролые, үйлэдбэриин хүсэнүүдые бүхы оронойнгоо арадай ажахын саашадаа һалбаран хүгжэхын тулада хүгжөөхэдэ таатай зохид арга боломжо олдохо гэжэ һанагдана.

1957 оной майн 6-най «Правда» газетэһээ.

ҺУРАЛСАЛАЙ ЖЭЛ ЭМХИТЭЙГЭЭР ДҮҮРГЭХЭМНАЙ

Манай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой партийна эхин организациин коммунистнууд партийна һуралсалай энэ жэлдэ хүдөө ажахын экономико, мүнөөнэй политика шудалха кружогуудта, политһургуулида һуралсана. Эдээнһээ гадна хэдэн хүн марксизм-ленинизм бэеэ даагаад шудалдаг юм.

Кружок бүхэндэ 10—12 хүн һуралсана, занятинуудынь һарадаа хоёр дахин үнгэргэгдэдэг.

Һуралсалай жэлэй эхилһэнһээ хойшо апрелиин 15 болотор 12 заняти кружок, һургуули бүхэндэ үнгэргэгдөө. Мүнөөнэй политика шудалдаг кружогойхид иимэнүүд темэнүүдые үзэһэн байна: «Ленинэй шангууд тухай», Египет, Суэцкэ канал тухай асуудал, аймагай партийна 24-дэхи конференциин шиидхэбэри, СССР-эй Верховно Соведэй VI сесси ба бусад. Тиихэдэ хүдөө ажахын экономико шудалха кружогто: «Хони үсхэбэрилгэдэ ажал багаар гаргашалха тухай», «Һү мяха абалгада хүсэ зөөри багаар гаргашалжа, продукциин өөрын үные химдаруулха арга замууд» гэһэн ба бусад олон темэнүүдые үзэһэн байнабди. Продукциин өөрын үные химдаруулха асуудалые колхозойнгоо 1956 оной хүдэлмэриин дүнгүүдэй жэшээ дээрэ харуулжа хөөрэлдэхэдэмнай кружогой занятинууд һонирхолтойгоор үнгэрһэн байна. Илангаяа коммунистнууд нүхэд Д. Г. Жамбалов, Т. Х. Халзанов, С. Чимитов, Л. Чойнзонов ба бусад зүбшэн хэлсэлгэдэ һайнаар бэлдэжэ ерээд, хөөрэлдөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг.

Пропагандистнууд нүхэд Б. А. Борисов, И. Ф. Воробьев, Д. Г. Ленхобоев гэгшэдэй занятинуудтаа һайнаар бэлдэдэг дээрэһээнь тэдэнь һонирхолтойгоор үнгэрнэ.

Мүнөө үедэ манай колхозой коммунистнууд болон комсомолшууд нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлэй тезисүүдые шудалжа дүүргээд, дүн гаргалгын занятинуудта бэлдэжэ байна.

Д. Цырендоржиев, Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой партийна эхин организациин секретарь.

Загаһа олоор үсхэбэрилхын түлөө

Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин 40 жэлэй ойн һайндэрэй хүндэлэллэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ «Востсибгосрыбводой» коллектив эдэбхитэйгээр хабаадана. Флодой хүдэлмэришэд навигациин эхилхэһээ урид судтануудаа заһабарилжа дүүргэһэн байна. Моторно катерай старшина И. М. Вяткин, моторист А. З. Горюнов гэгшэд ажалай вахтада жагсажа, катераа болзорһоонь урид заһабарилжа дүүргэнхэй.

«Востсибрыбводой» Улан-Удын инспекци загаһа үсхэбэрилгые һайжаруулхын зорилгоор хэмжээ хараалаа. Загаһа үсхэбэрилэгшэд Сэлэнгэ мүрэниие үгсэн, Хёлго, Сүхэ, Химнэ, Зэдэ голнуудта, мүн Галуута-Нуурта загаһа үсхэбэрилгөөр шэнжэлгын хүдэлмэри ябуулжа эхилхэнь. Тиихэдэ омуль болон бусад загаһанай түрэһээ хаяха үедэ зарим хүнүүд хуули бусаар загаһа барина. Инспекциин хүдэлмэрилэгшэд эдэ лутагдалнуудтай шангаар тэмсэхэ, гол нуурнуудта элдэб түрэлэй загаһанай түрһэ олоор табихын тула бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри хэжэ байна.

А. Павлов.

Ашаа бүри ехээр тээнэ

Галуута-Нуурай рудоуправлениин транспортна цехын ашаа тээгшэд социалистическэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, һараһаа һарада шэнэ амжалта түйлана.

Энэ цехын коллектив март һарада түсэбһөө гадуур 2600 гаран тонно нүүрһэ вагонуудта ашаалһан һаа, апрель һарада энэ амжалтаяа арьбадхаа. Нүхэр Золотухинай даадаг ашаа тээгшэдэй бригада хэдэн һарада түрүүлжэ ябана. Бригадын хүдэлмэришэд нүхэд Буриев, Давыдов, Поталицын, Овсянкин, Протопова гэгшэд эршэмтэйгээр хүдэлжэ, халаан бүхэнэйнгөө нормые холо үлүүлэн дүүргэнэ.

Мүнөө транспортна цехын коллектив вагонуудта нүүрһэ түргөөр ашаалдаг болохын тулада бүхы арга боломжонуудаа дүүрэнээр хэрэглэхые оролдоно. Нүхэд Золотухин, Андрюхин гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригадынхид ажалайнгаа эмхидхэл эрид һайжаруулжа, ашаа тээлгые нилээд түргэдхөө.

Тэдэнэр шулуу нүүрһэ тээхэ һара бүриингөө түсэбые 105 процентһээ доошо бэшээр дүүргэнэ.

Ц. Балданов.

Барилгын түрүүшүүл

Ториин аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо һүүлшын хоёр жэлэй турша соо шэнэ барилганууд нилээдгүй олошорбо. Үнгэрөөшэ жэлдэ колхозой барилгын бригада 500—500 толгой хониной хоёр шэнэ хото, 50 тугалай байха байра, малшадай 5 шэнэ гэр барижа дүүргэһэн байна.

Энэ жэлдэ барилгын бригада 4 звено боложо таһараад, хоорондоо мүрысэнэ. Мүнөө үедэ хоёр хоёр квартиратай малшадай байха гэрнүүд баригдажа байна. Тэндэнь улаан булангай таһалга бии юм. Мүн хүүгэдэй яслиин гэр баригдажа дүүрүүтэй байна. Пуржапов Сындэнжабай даажа байһан звеногой гэшүүд һайн амжалтануудые түйланад. Барилгашад О. Батуев, Р. Ринчинов, Ц. Жигжитов гэгшэд үндэр наһатай болобошье, үдэрэйнгөө даалгабариие 150—200 процент, һайн шанартайгаар дүүргэнэ. Мүн звеногой гэшүүд Б. Осоров, Н. Бальчугов гэгшэд дүршэлтэ ажалаараа шалгарна.

Е. Цыденов.

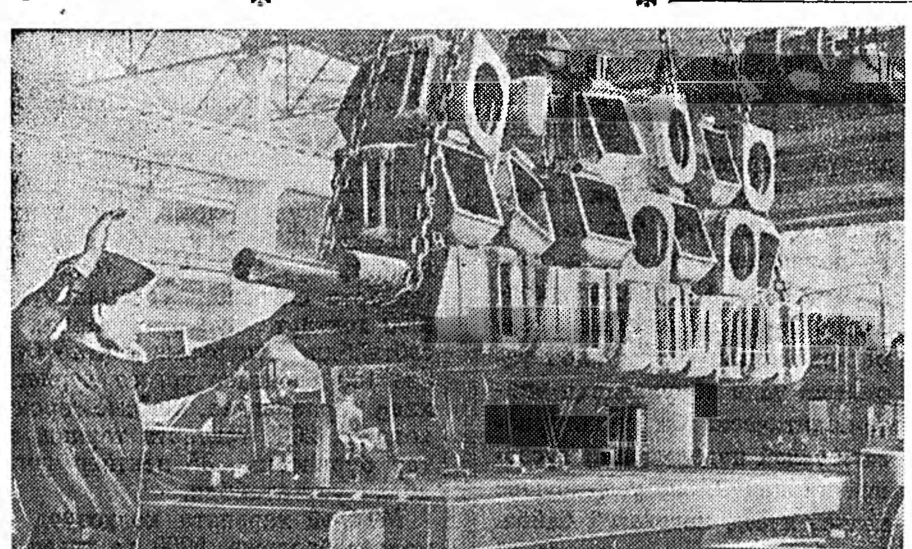

Улан-Удын Ленинэй орденто ПВЗ-гэй паровозо-механическэ цехын хүдэлмэришэдэй дунда Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөөн улам үргэдэнэ. КПСС-эй XX съездын шиидхэбэриие бэелүүлэн, энэ цехынхид 8 часайнгаа даабариие 7 часай туршада дүүргэхын түлөө оролдоно. Энэ цехын фрезеровщик Григорий Галсанович Баторов халаанайнгаа нормые 220 процент дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Баторов хүдэлмэрилжэ байна. **А. Мантаевай** фото.

Уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлнэ

Хандагайн леспромхозой модошод Октябриин 40 жэлэй ойн һайндэрые ажалай амжалтаар угтахын түлөө тэмсэжэ байна. Мүнөө леспромхозой модо бэлэдхэлэй пункт мастерска участогуудта мүрысөөнэй эршэ улам шангадана.

— Агуухэ Октябриин алдарта 40 жэлэй ойе һайндэрлэхэ тухай партиин Центральна Комитедэй тоол манай модошодые ажалай амжалтада зоригжуулаа,—гэжэ леспромхозой партийна организациин секретарь Александр Емельянович Григорьев омогорхон хөөрэнэ.

...Наранай модо бэлэдхэлэй пункт. Эндэхи модошод өөһэдынгөө арга боломжонуудые хаража үзөөд модо бэлэдхэхэ 11 һарынгаа түсэбые ноябриин 7-до, жэлэйнгээ түсэбые декабриин 1-дэ дүүргээд, жэлэй дүүрэтэр түсэбһөө гадуур 10 мянган кубометр модо Эхэ оронойнгоо баригануудта үгэхэ гэжэ шиидээ.

Наранай пунктын коллектив иимэ уялга абаһанайнгаа һүүлдэ аймагайнгаа бүхы модошодые социалистическэ мүрысөөндэ уриһан байгаа.

Мүнөө энэ уялгаяа дүүргэхын түлөө Наранай модошод эршэмтэйгээр ажаллажа оронхой. Эдэнэр модо бэлэдхэхэ, шэрэхэ нэгэдэхи кварталайнгаа түсэбые болзорһоонь урид дүүргээ. Үдэрэйнгөө нормые олонхи хүдэлмэрилэгшэд дүүргэдэг болоо. Электрохюрөөшэд ахадүүнэр Василий, Михаил, Алексей Лепатниковтан үдэр бүриингөө нормо 200 процент дүүргэнэ. Эдэ ахадүүнэр Октябриин һайндэрэй хүндэлэлдэ жэл хахадай нормые дүүргэхэ уялга абаад, ганса гансаараа туһалагшагүйгөөр модо унагааха арга хэрэглэн, ажаллажа байна. Тиихэдэ трактористнууд Николай Кудрявцев, Василий Пермяков, Афанасий Шильников гэгшэд модо таллуулха түсэбөө 130—180 процент дүүргэнэ.

Тиихэдэ эндэхи модошод барилгын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулхые хараалаанхай. Энэ жэлдэ модошодой олохон бүлэ шэнэ гэртэй болохо байна. Мүнөө 2 квартиратай 3 гэр электростанци, больница баригдажа дүүргэгдэбэ. Мүн һуралсалай шэнэ жэлэй эхилтэр долоон жэлэй һургуулиин байшан баригдаха юм. Пунктын 20 гаран айл шэнээр баригдаһан гэр соо Октябрьска революциин алдарта һайндэрые угтахаар түхеэрэжэ байна.

Д. Цыренов.

„Национал-коммунизм" гэдэг ямар хоротойб?

«Национал-коммунизм» ямар ушар удхатай юм, яахадаа хоротойб?

«Национал-коммунизм» хадаа марксизм-ленинизмын, пролетарска интернационализмын үзэл суртаалые хазагайруулһан, мүн социализмын замаар ябаһан арадуудые мэхэлхын ба бэе бэеһээнь һалгаахын тула коммунизмые урдаа барижа, өөрынгөө үндэһэ яһанай үзэл баримталдаг идеологиие дэлгэрүүлхэ гэһэн буржуйн һэдэлгэ мүн. «Национал-коммунизм» болбол коммунизмда дүтэшье ошохогүй, харин тэрээндэ эсэргүү, тад ондоо үзэл юм.

«Национал-коммунизм» номногшод хадаа социалистическэ оронуудые, уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөе нэгэдүүлдэг юумые бэшэ, харин тэдэниие амяарлан таһалжа болохо юумые тобойлгон наана гаргадаг, нэгэ ороной национальна аша туһа ба онсо илгааень бусад оронуудтахи коммунизмын түлөө тэмсэлэй хамтын зорилгонуудта зүрилдүүлэн табидаг, национальна гүйхэн аша туһые уласхоорондын коммунистическэ хүдэлөөнэй ниитэ зорилгонуудһаа дээгүүр табина. «Национал-коммунизм» болбол нацануудай национальна бэеэ даанхай ба тэгшэ эрхэтэй байха гэһэн ёһо гуримые уласхоорондын пролетариадай һанал нэгэдэлгын ёһо гуримда, капитализмда эсэргүүгээр, демократиин ба социализмын түлөө тэмсэлдээ элдэб оронуудай пролетаринарай нэгэдэн жагсаха болон бэе бэедээ туһалха хэрэгтэ зүрилдүүлэн табидаг байна.

«Национал-коммунизм» номногшод пролетарска интернационализмын үзэл сурталай орондо «зэргэ оршон байлгын» ёһо гуримые баримтална. Тусхайлбал, «Политика» гэжэ югославска газетэдэ толилогдоһон «Бултанай баримталха ёһо гуримууд» гэжэ статья соогоо Ю. Густинич тэрэ мэтэшэлэн баримталба. ФНРЮ-гэй гадаадын хэрэгүүдэй талаар гүрэнэй секретарь нүхэр Попович арадай союзна скупщинада хэлэһэн үгэ соогоо мүн лэ энээниие дэмжэнэ. Элдэб янзын, тиихэһээ байтагай тад онло ондоо социальна байгууламжатай оронууд ба гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаанай үндэһэ һуури болгон, марксизм-ленинизмын иимэ ёһо гурим гаргаһаниинь мэдээжэ. Гэхэтэй хамта, «национал-коммунизм» хадаа энэ ёһо гуримые коммунизмын түлөө тэмсэхэ нэгэн адли зорилготой, нэгэн адли хараа бодолтой ахадүү коммунистическэ партинуудай ба социализмын лагериин оронуудай хоорондохи харилсаанай үндэһэ һуури баһа болголсохо гэжэ дурадхана. Коммунизмын олонтоото дайсадта эсэргүү тэмсэлдээ коммунистическэ партинуудай хүсэеэ нэгэдэхэ, һаналаа нэгэдэхэ ба харилсан туһалалсаха тон шухала байһан ябадалые «национал-коммунизм» балартуулна. Тиихэдээ социализмын лагериин оронуудые амяар амяарнь, нэгэ нэгээрнь бута сохихо, бэе бэеһээнь һалгааха, коммунистическэ партинуудай нэгэдэлые эбдэхэ гэһэн гол зорилго уласхоорондын империалистическэ хархисуудай урдаа табяад байһан эгээл мүнөө үедэ иимэ юумэ хэгдэнэ.

«Национал-коммунизм» гэдэг шэнээр бии болгогдоһон энэ «теориин» оппортунистическэ ушар удхань үшөө юун дээрэһээ харагданаб? Энэнь дам дамаа зүрилдөөн ба мүрысөөн, хоёр ондоо системын—капитализмын ба социализмын тэмсэл — эдэ бүгэдэ шиидхэхы удхашаһанартай бэшэ гэһэн бодолые социализмын оронуудай хүдэлмэришэд болон ажалшадта идхаха гэжэ «национал-коммунизмые» номногшодой оролдодог дээрэһээнь харагдана. Элдэб янзын ба тад ондо ондоо байдалтай гүрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ оршон байлга буржуазна үзэл сурталда эсэргүүгээр, тэрэ тоодо буржуазна национализмда, космополитизмдэ эсэргүүгээр ябуулагдадаг социалистическэ үзэл сурталай тэмсэлые болюулхаар хараалхаһаа байтагай болюулхые эринэ гэжэ тэдэнэр сэхэ хэлэдэг байна. Социализмын орон бүхэн бусад социалистическэ оронуудай ба бүхы социализмын лагериин хамтын аша туһа болон зорилгонуудые хараадаа абангүйгөөр, өөрынгөө политика ябуулха зэргэтэй юмшүүгээр «национал-коммунизм» номнодог. Социализмыншье лагерь тушаа, империалистическэ хархисуудайшье лагерь тушаа «нейтральна» (али тээшэншье бэшэ) байха, тиихэһээ байтагай коммунизмые доторһоонь һуладхаха ба һүйдхэхэ аюул тохёолдуулха байгаашье һаань, социализмын лагериин болон капитализмын лагериин хоорондохи зүрилдөөе өөрынгөө «национальна» аша туһада хэрэглэдэг байха зэргэтэй юмшүүгээр номнодог. Тэдэнэй бодолоор, орон бүхэн өөрынгөө хүсөөр коммунизм байгуулжа болохо юм ха. Коммунизм байгуулжа байһан нацада ямар нэгэн туһаламжын хэрэгтэй болоо һаань, тэрэ туһаламжые Советскэ Союзһаашье гү, али Америкын Холбоото Штадуудһаашье абахадань хамаагүй байха ёһотой юм ха. «Демократиин» тала баригшад, «бэеэ даанхай байдалай», «үнэнтэ зүб хэрэгэй» түлөө тэмсэгшэдби гэжэ өөһэдыгөө нэрлэдэг эдэ «национал-коммунистнууд» үнгэрхэдөө иигэжэ хэлэнэ бшуу.

Марксизм-ленинизмын үндэһэн шухала үзэл сурталһаа хулжажа гараһан дээрэһээ, «национал-коммунизм» номногшод пролетариадай диктатурын системэдэ Коммунистическэ партиин бэелүүлдэг ударидахы үүргые, социализм байгуулгада социалистическэ гүрэнэй дүүргэдэг үүргые багадхаха ба арсаха һанаатай анархо-синдикалистска үзэл баримтална. Мүн энэнь партиин бата нэгэдэлые, революционно журамые, парти болон социалистическэ гүрэниие байгуулгада, ажахые хүтэлбэрилгэдэ демократическа централизмын ёһо гуримуудые арсаха ябадалда тэдэниие хүргэхэ байна.

«Национал-коммунизмын» оппортунистическэ ушар удхатай, хоротой ба аюултай байһаниинь Венгридэхи событинуудай үедэ илангаяа элеэр харагдаа. США-гэй болон Баруун Европын шунахай буржуйнарай урмашуулан хүтэлбэрилһэн, тэдэнэй мүнгөөр хангагдаһан фашистско-хортистска этэгээдүүдэй хэһэн һүйдхэлэй революцида харша шэнжэ хэбэрые, Венгридэхи событинуудай ангиин ушар удхые элдэб аргаар балартуулха гэһэн һэдэлгэ гаргахадаа «национал-коммунизм» номногшод улаан нюураараа балшыса баригдаа. Тэдэнэр пролетариадай диктатурын нэгэ янзань бологшо арадай-демократическа байгууламжые үгы хэхэ гү, али «арадай демократиие коммунистнуудгүйгөөр үлөөхэ» дуратай байгаа. Энэнь манай эндэ болоһон гражданска дайнай үедэ «Соведүүдые коммунистнуудгүйгөөр тогтоохын түлөө» гэхэ мэтэ хашхаралдаһан революцида харша ород буржуазин ябуулгануудта тон адлихан байна бшуу. Венгриин Хүдэлмэришэн-Таряашанай Революционно правительствын гуйлтаар венгер арадта, хүдэлмэришэн ангида Советскэ Союзай үзүүлһэн туһаламжые советскэ «интервенци», «эзэрхэг түримхэй добтолго» гэжэ, Венгриин национальна бэеэ даанхай байдал эбдэһэн ябадал мүн гэжэ харуулхые «национал-коммунизм» номногшод дэлхэйн капиталай хархис хүсэнүүдтэй хамтаран оролдоно. Харин һүйдхэл эмхидхэхэдэнь фашистско-хортистска контрреволюционно этэгээдүүдтэ туһалһан, арадай-демократическа социалистическэ байгууламжые усадхаха, капитализм тогтоохо, Венгриин хүдэлмэришэд болон таряашадые богоолшолхо, Европодо, социалистическэ оронуудай хилэ шадар дайнай шэнэ гуламта бии болгохо гэжэ оролдоһон Баруунай империалистнуудай, түбхын түрүүн США-гэй империалистнуудай үүдхэһэн үнэхөөрөөл эзэрхэг түримхэй аашануудыень дэлхэйн олониитэ зонһоо тэдэнэр нюуха хүсэлэнтэй. Советскэ сэрэгүүд өөрынгөө интернациональна уялгые бэелүүлэн, энэ ехэ аюул усадхахадань Венгридэ туһалаа. Энэнь социализмын лагериин бүхы оронуудаар, дэлхэйн хүдэлмэришэн ангиин ба түрүү хүн түрэлтэнөөр һайшаагдаһан байна. Харин лэ «национал-коммунизм» номногшод Венгридэ хортистско-фашистска һүйдхэлэй гутамшагаар бута сохигдоһондонь уйдажа гашуудажа байна.

«Национал-коммунизмын» аюултай юумэнь юуб гэхэдэ, тэрэ болбол марксизм-ленинизмдэ ревизи хэхэ гэжэ, социализмын лагериин оронуудай нэгэдэлые, дэлхэйн коммунистическэ хүдэлөөнэй дайшалхы нэгэдэлые доторһоонь һүйдхэхэ гэжэ, империалистическэ хархисуудтай тэмсэдэг пролетариадай үзэл сурталай, мүн политическэ зэбсэгыень мулта сохихо гэжэ эрмэлзэнэ. Коммунизмые, коммунистическэ хүдэлөөе хардахын, муушалхын тула, мүнөө дэлхэй дээрэ боложо байһан түүхэтэ событинуудай үнэн зүб удхыень олониитэ зонһоо нюухын тула империалистическэ буржуйнар коммунизмын лозунг, «социалистическэ баг» үмдэнэ. Тиихэ зуураа, коммунизмын дайсад болбол арадуудай национальна мэдэрэлые дайрадаг, үндэһэ яһанай илгаа гаргадаг ябадалые дэбжээхые оролдодог, элдэб бын националистическэ үзэлтэй этэгээдүүдые хүхеэхэ гэжэ эрмэлзэдэг байна.

Гол түлэб, ганса нэгэн хүндэ шүтэхэ ябадалые шүүмжэлһэн, «сталинизм», «сталинистнууд» гэдэгые шүүмжэлһэн нэрэ зүүгээд лэ «национал-коммунизм» өөрынгөө хорото зорилгонуудые номнохо гэжэ оролдоно. Тэдэнэр нэгэ хүндэ

Колхозуудай малай тоо бүридхэлые һайжаруулха

..лхозой мал ажалые хүгжөөл.. Коммунистическэ парти, Со.. правительство ехэ анхарал ..улна.

..лэй жэлнүүдтэ мал ажалай .. шэмые дээшэлүүлхэ талаар .. республикын колхозууд за..тэды амжалта туйлабашье, ..нгаа малай тоо толгойе ..аар олошоруулна. Олон кол.., МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд ..н малай тооe олошоруулхын ..үшөөл һулаар тэмсэнэ.

..рим колхозуудта хамтын ма..оое бүридхэхэ хэрэгтэ ехэ ду..нуууд бии. Хиналтын муу дээ.. мал олоор гарзалдаг, малай ..л уригдэдэг байна.

..шээлхэдэ, Сэлэнгын аймагай ..най нэрэмжэтэ колхозой хо.. фермэдэ тоо бүридхэлэй муу.. табигдаһан ушарһаа, шэнэ түл ..тоодо абтадаггүй байба. Хо.. харууһалха, эдеэлүүлхэ хэ.. фермые даагша Эрдынеевэй .. хэрэгээр хандаһанһаа боло..һүүлэй һарануудта хурьгад .. гарзалаа. Фермые даагша ..неев фермэдэ хаа яа ерэдэг, ..ые зоотехническэ заабариин .. эдеэлүүлхэ, харууһалха тухай ..та хэдэггүй байгаа. Хурьга..аа олоор үхэжэ эхилхэдэнь, .. тудаха харюусалгаһаа зай.. тула гараһан хурьгадай тооe ..ута үсөөнөөр харуулдаг, үхэһэн ..адайнгаа хахадые мэдээндэ ..даг байба. Колхозой мал ..да харюусалгагүйгөөр ханда..йнгаа түлөө Эрдынеев сүүдтэ ...

..каменай аймагай Ждановай нэ..этэ колхозой МТФ-е даагша ..нов 1953 онһоо 1956 он бо.. колхозой тарган малые, ту..ай, бага бэетэй хубиин малаар .. андалдадаг, тиихэдээ нэмэлтэ ..ри абажа үбэршэлдэг байһа.. мүрдэлгын зургаануудаар ..үүлэгдээ.

..нин аймагай Молотовой нэ..этэ колхозой ахалагша хони.. Цыбденов ажахын энэ жэлэй .. Үрдэтэ гэжэ газарта хонидоо .. орхёод гэртээ ябашаһан бай.. Ээзгүй үлэһэн хонидтонь шоно .., 27-ень бооролһон байна.

..мэ харюусалгагүй ябадалнууд ..шье зарим колхозуудта үзэг... Шалгалтын муугаар, хинал..һулаар табигдаһан колхозуу.. хамтын ажахыда хомхой хоб.. зарим хүнүүд хохидол ушаруул..

..тэжэ колхозой хамтын малые хороохо ябадал гаргахагүйн тула шанга хиналта, шалгалта табиха хэрэгтэй. Шэнэ түлэй гарамсаар тэрэниие саг соонь тэмдэглэжэ, бүридхэлдэ абаха шухала. Мал ажал тухай һара бүриин тоосоое мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй хабаадалгатайгаар колхозой правленидэ хаража үзэхэ хэрэгтэй. Гарзалһан малай түлөө харюусалгада хабаадуулха асуудалые колхознигуудай хамтын суглаанай баталамжада табиха шухала.

Малай тоо бүридхэлые гуримшуулгада МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд, илангаяа зооветеринарна мэргэжэлтэд ехэ үүргэ дүүргэхэ уялгатай аад, энээндэ анхаралаа багаар табина.

Мүн үбһэ тэжээлээ гамгүйгөөр гаргашалха, үрихэ ушарнууд зарим колхозуудта үзэгдэнэ. Сэлэнгын, Погранична болон Саянтын МТС-үүдэй харьяата колхозуудта үбһэ, зелёнко наринаар, гамтайгаар гаргашалха асуудалда ёһотой һайн анхарал табигданагүй. Жэшээлхэдэ, Сэлэнгын МТС-эй харьяата колхозуудта 300 гаран центнер үбһэн үригдэһэн, хулгайда абтаһан байна. МТС-эй директор Кузьмин хуули бусаар, мүнгынь түлэнгүйгөөр 18 центнер үбһэ, главна инженер Гансин 21 центнер үбһэ өөртөө зөөжэ асарһан байгаа. Мүн энэ МТС-эй тракторна бригадын бригадир П. Г. Ситников 32 центнер үбһэ хулгайлаад ябатараа баригдаад, сүүдтэ үгтөө.

Иволгын, Сэлэнгын, Заиграйн, Мухаршэбэрэй, Тарбагатайн аймагуудай зарим колхозуудта үбһэ хуряаха, солоомо суглуулха хүдэлмэридэ ябаһан колхознигуудай ажалта үдэртэнь үгтэхэ үбһэ, солоомын 10 процентнь үгтөөдүй байһан ушарнууд бии.

Колхозой ниитын зөөриие, илангаяа малые гаргашалха, хороохо ябадалһаа хамгаалха хэрэгтэ колхозой шалгалтын комиссинууд шухала үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй. Шалгалтын комиссинууд хүдөө ажахын артелиин Уставай ёһоор хүдэлмэреэ эмхидхэжэ, колхозой правлениин мүнгэнэй хэрэгые шалгажа, колхознигуудай өөһэдынгөө хүсөөр суглуулһан баялигые гарза, үрилтэһөө хёрхоор хамгаалха, колхозуудай улам баяжаха ябадалда бүхы шадалаараа туһалха зэргэтэй.

И. Балуров.
В. Исаев.

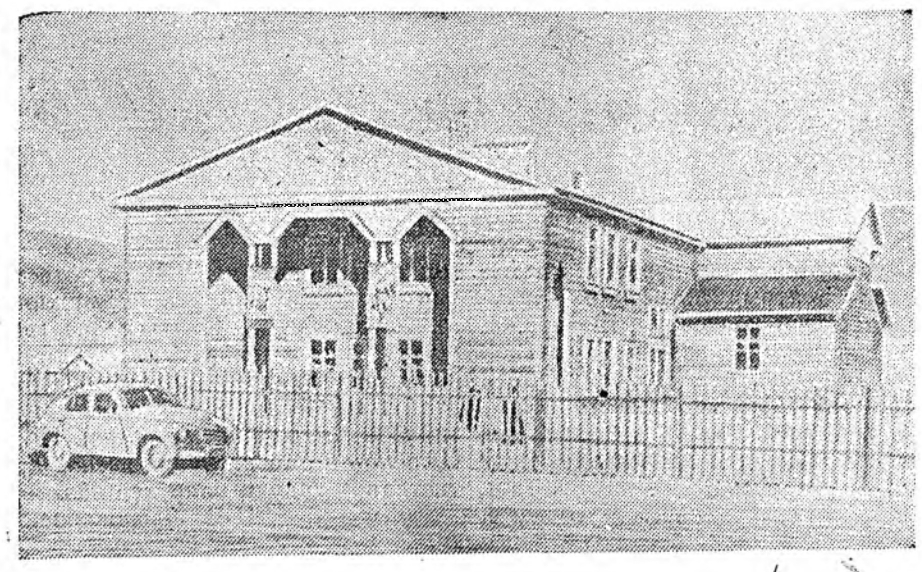

Ториин аймагай центртэ Культурын шэнэ байшан һая нээгдээ. Энэ байшан 200 хүнэй багтаха харалгын залтай. Библиотекэ болон кружогуудай хүдэлмэрилхэ таһагууд бии.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Культурын байшан. А. Мантаевай фото.

Сэлэнгын „Коммунизм" колхоздо

КУКУРУЗА ТАРИХА ЗВЕНОНУУД

Артелиин комсомольско эхин организациин үүсхэлээр эндэ кукуруза тариха хоёр звено эмхидхэгдээ. Даба Дашиевай хүтэлбэрилдэг комсомолшууд-залуушуулай звено Эрээн гэжэ нютагта шэнээр элдүүрилэгдэхэ 46 га газарта наг шэбхэ зөөжэ байна. Колхозой залуушуул воскресник эмхидхэжэ, 1000 тэргэ наг шэбхэ зөөжэ гаргаа.

Тус звеногойхид тэрэ талмай дээрэһээ га бүриин 300—400 центнер набша намаа хуряажа абахын түлөө тэмсэнэ. Нүгөөдэхи звенонь Мэргэн гэжэ нютагта 50 га кукуруза тариха юм. Мүн тэдэнэр наг шэбхэ зөөжэ гаргана. Эндэ бэлэдхэлэй бусад хүдэлмэри эмхитэйгээр үнгэргэжэ байна.

НИИТЫНГЭЭ МАЛДА БАЙРАНУУДЫЕ БАРИНА

Энэ жэлдэ 500 толгой эхэ хонидой, 50 толгой үнеэдэй типовой байра, тугалай ба гахайн байранууд баригдаха юм.

Барилгада хэрэгтэй модо, шулуун хүсэд хүрэхөөр бэлэдхэгдэнхэй. 1700 кубометр барилгын модон зөөгдөө.

Нүхэр Иван Ефимович Поспеловэй даадаг барилгын бригадынхид мүнөө Эрээн гэжэ нютагта 50 толгой үнеэдэй типовой байра барижа эхилээ. Бригадын гэшүүд Александр Межов, Анатолий Киргизов ба бусад үдэрэйнгөө даабариие 150—165 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

Тус бригадынхид энэ барилгаяа болзорһоонь уридшалан, июниин 25 хүрэтэр дүүргэхэ уялга абаа. Һаяшагаар нүгөөдэ бригадань хонидой байра барижа эхилхэнь.

300 ХОНИДҺОО 325 ХУРЬГА АБАБА

Уһаар элбэг, хагда ногоогоор баялиг Баруун-Хүнды гэжэ үргэн уужам талада артелиин алдарта хонишон Гомбо Базарович Дашиевай даадаг эхэ хонидой отара байдаг юм. Тэндэхи хонишод январь, февраль һарын туршада олонхи хонидоо хурьгалуулаа. Тиин 300 толгой эхэ хонинһоо 325 эртын хурьга абаад, нэгэшье хоролтогүйгөөр түлжүүлжэ байна.

Мүн Караул Шэлэ гэжэ нютагай отарынхид (ахалагша хонишон Ц. Д. Бадмажапов) 400 гаран эртын хурьгадые абаад, мүн лэ һайнаар тэжээжэ байнад. Эдэ отарануудай хонишод хурьгадые эхэтэйнь хамта байлгажа түлжүүлхэ арга зүбөөр хэрэглэнэ.

ТҮРҮҮ ГҮҮРТЫНХИДТЭ —УЛААН ТУГ

Үнеэдһээ бүри ехээр һү һаахын түлөө социалистическэ мүрысөөн колхозой һаалишадай дунда үргэнөөр дэлгэрнэ. Партиин гэшүүн нүхэр Дашинима Юндунович Найдановай даадаг комсомолшууд-залуушуулай гүүртын һаалишад түрүү һуури эзэлжэ, артелиингээ правлениин, партийна эхин организациин дамжуулгын Улаан тугта хүртэбэ.

Залуу һаалишад Анна Балданова, Долгоржап Шанзанова, Гармацырен Доржиева болон бусад һү һааха даабаряа нилээд үлүүлэн дүүргээ.

МЯХА ЕХЭЭР ТУШААХАНЬ

Гүрэндөө мяха ехээр тушааягэһэн Смоленскэ колхознигуудай уряада харюу болгожо, артелиин малшад шэнэ уялгануудые абаад, тэрэнээ бодото дээрэнь бэелүүлжэ эхилээ.

Мүнөө 300 толгой гунан үхэр, 1500 гаран эрье бэлшээн таргалуулагдахаар тусхай гүүртэ, отаранууд болгогдоо. Нүхэр Даша Бизьяевай даадаг Хоолой гэжэ нютагтахи гүүртын гунадынь дунда жэшээгээр 270 килограмм шэгнүүртэйгээр бэлшээридэ табигдаа юм. Тус гүүртынхид июль һара соо гүрэндэ мал тушаахадаа, тэдэнэйнгээ толгой бүриин шэгнүүрые 356 килограммһаа доошо бэшэ болгохобди гэһэн уялга абаа.

Мүн Самбу Шанаан гэжэ нютагтахи нүхэр Зундуй Будаевай отарын хонид бэлшээридэ табигдахадаа хонин бүхэниинь 40—40 килограмм байгаа һаа, 50—60 килограмм татаха болохоор хараалагдаба.

С. Шарапов.

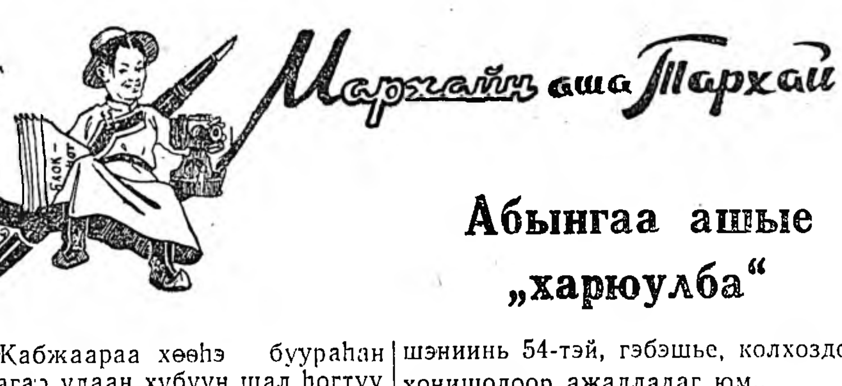

Абынгаа ашые „харюулба"

«...Жабжаараа хөөһэ бууралһан жалжагар улаан хүбүүн шал һогтуу юумэ стол дэрлээд, шальпиижа һууна.

— Аба-а, эдеэлхэм!

Аба эжы хоёрынь абяагүйхэнөөр хоол табижа үгэнэ.

— Мя-а..... мяха! Мяха эдихэм!

Эжы аба хоёрынь «эрхэ заахан» хүбүүндээ мяха табиба.

— Айрһа! Айрһан алим?!

Аба эжы хоёрынь абдар ханзаяа уудалжа, айрһа асарба.

...Дам саашаа болоходоо дабһан хэрэгтэй болобо, дабһанай бии болоходо бифштекс, котлет эрибэ...

Ааша хэрүүлһээнь айжа хэһэшэһэн аба эжы хоёрынь аргадажашье ядаба, харин һүүлдэжэ ерэхэдээ эрхэ ганса хүбүүниинь «эрдэмээ» харуулба: түрэһэн эсэгынгээ ашыень «харюулжа», түмэр ломоор сохибо!... Тиигэжэ «тэжээһэн буруу гэр эбдэбэ». Эсэгэ Цыренжап Донтович Норбоев хүбүүндээ сохюулһанһаа хойшо эдэгээдүй хэбтэһээр...

Цыренжап үбгэн 66 наһатай, хүгшэниинь 54-тэй, гэбэшье, колхоздоо хонишодоор ажалладаг юм...

Баһаха сохихонь багадаад, Базар-Ханда хүбүүниинь абынгаа оролдожо, олоһон ажалта үдэрэйнь 600 түхэриг мүнгые колхозой кассаһаа абаад, архи ууха, ажал хэнгүй, али болохоор аашалжа, хэрүүл шууяа гаргажа хэлэ ама татажа ябана...» гэһэн бэшэг Зэдын аймагай «Коммунизм» колхозой гэшүүдһээ абабаб.

Эхэ эсэгынгээ бэлэн эдеэндэ садажа, сагаан хурьганай һүүлдэ дураа гутахадаа, үбдэг дээрээ үлгыдэжэ тэнжээһэн, альган дээрээ мансылжа тэжээһэн ашата эхэ эсэгэдээ гар хүрэһэн энэ хүбүүн Базар-Ханда гэдэг саашадаа хэн юун болохонь гээшэб?

«Һүүдэрээ хаража гоё болохо, нүхэрөө хаража бэрхэ болохо» гэдэг үгын ёһоор айл аймаг, үетэн нүхэдһөө эшэжэ, үнэн зүб харгыда орыш, Базар-Ханда!

М. Тархай.

Борбогорхон сельпо тухай

Нүхэр Тархай!

Би бэшэхэ ташахаар бирагүй хүм даа, теэд шадахысаа нэгэ бишыхан тэмдэг Тандаа бэшэхэмни. Ойлгожо ядаа һаатнай хүндэ бэшүүлжэ дахин эльгээнэ бэзэб.

Манай Боргойн сельпо заяанай борбогорхон юм аад, мүнөө бүри борбойшоо. Ойлгоногүй гүт? Наймаанайнгаа найман хүл дохолгожорхёо. Баһа ойлгобогүй гүт? Наймаагаа яяр яндаар ябуулна, во-от!

Зуун мянган түхэриг гээшэмнай хаанахи мүнгэн гээшэб! Теэд арад зоной иимэ ехэ зөөри үрилтэ болошоод байнал даа. Тэрэ зоной мүнгые үригшэдһөөнь бусаажа абаха нэгэшье шандааһатай хатуу хүн олдоногүй. Түрүүлэгшэнүүдыещье һэлгээд, наймаалагшадыешье намнаад үзөө — шортоо. Мүнөөхил саахарта һууһан батаганаан шэнги, амтатай, һүнгэ юумэдэ дуратайшуул сугларaад лэ, хүхэжэ, хүхэжэ, арилшадаг. Баһал бирагүйгөөр ойлгуулна гээшэ хаб. Хэрэгынь муу ябанал даа.

Шэнэ һайн эд бараан ерээ гэжэ дуулаад, ошоходошни, хүнүүдһээ түрүүлжэ ороошье һаашни балай биратай, хүндэ шухала хэрэгтэй юумэн байхагүй. Урда үүдээр хэншье һайн эд бараа абажа гараагүй аад, «үни дууһашоол даа» гэжэ байха. Үнэтэй сэнтэй һайн бүдэй үнэр хангал миин хамарыешни гэжэгэнүүлээд, лэ, ехэдээл һаа, нэгэ найтаагаад, хооһон гаража ошохош.

Энэ сельподо хабаатай столовоһоонь үнинэй утаан гарахаяа болишоо, үбэл дунда сусалшье түлеэгүй болоод һуугаа. Мүнөө. зун боложо, халуун наранай шарахада, элшыень суглуулжа эдеэ шанаха шэнэ арга зохёожо байнад ха. Тэрээндэнь би этигэнэгүйб, түлеэгээ хаһа саг соотоо бэлдээ һаань дээрэ бэшэ аабы даа!

Тархай! Манай иишэ ябаа һаа, эдэ бүгэдые шалгажа, хүн зоной ойлгохоор юумэ бэшээрэйгтыл даа. Бишье энэ тэдыгээр дүүргэхэмни.

В. Цыганков.

Зэдэ.

Һонин экскурси

Кяхта городһоо зүүн хойшо 12 километр тухайда Барановска.. гэжэ нэрэтэй шобогор уула бии юм. 1921 ондо улаан партизанууд ..уулын хормойдо Барон Унгерныи сэрэгшэдтэй шанга байлдаа хэжэ, ..эй 500 гаран хүниие үгы хэһэн юм. Тиигэжэ партизанууд шулуу, ..оной саана хоргодожо, сагаантанай отрядые бултыень шахуу үгы .. байгаа.

Һаяхан амаралтын нэгэ үдэр Кяхтын бурят дунда һургуулиин бүлэг ..гшад байлдаанай болоһон газарые ошожо хараа. Тэрэ байлдаанда ..адаһан партизан, мүнөө пенсионер Иван Александрович Курика.. һургуулиин һурагшадта байлдаан тухай һонирхолтой юумэнүүдые ..жэ үгөө.

—Энээхэн томо шулуунай саана хэбтэжэ буудаа һэм,—гэжэ Иван ..ксандрович хэлээд томо шулуу заажа үгэнэ.—Манай партизанууд ..гидээ дробовик, бирдан буутай һэмди. Тиибэшье, сагаантаниие 30 ..ан дүтэлүүлээд буудаа һэмди. Манай талаһаа оройдоол хоёр хүн .. һэн.

Үнинэй партизан И. А. Курикаловай хөөрөөн һурагшадта ехэ һо..лтой байба.

Д. Болхоев.

Сүлөөтэй сагаа хаана үнгэргэхэб

(Редакцида ерэһэн бэшэг)

Булганинай нэрэмжэтэ (Мухаршэбэр) колхозой хоёрдохи комплексно бригадын гэшүүд Номто Шэбэр, Шэнэ Хотон, Харгаата гэжэ нютагуудта һууриһанхай юм. Эдэ гурбан нютагта томо томо малай фермэнүүд байдаг. Теэд тэндэ һаянай нэгэшье кино харуулагданагүй, лекци, хөөрэлдөөн болоногүй.

Нютагай залуушуул сүлөөтэй сагаа культурнаар үнгэргэхэ аргагүйдэнэ.

Колхозой правлени (түрүүлэгшэнь нүхэр Сибиданов), партийна организаци (секретаринь нүхэр Дымбрылов) эдэ бүгэдые хэзээ хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ, малшадайнгаа эрилтые гүйсэдөөр хангаха юм гэжэ асуугдана.

Д. Дашинимаев.

..лгын хойшолонгые, социализ.. оронуудай хоорондохи зүб ..лсаанай ганса нэгэ эбдэгдэ.. ушарые, зарим хүдэлмэрилэг.. алдууе, социализм байгуул.. практикадахи хаа яа үзэгдэ.. дутуу дунда зүйлнүүдые зорюу.. дэндүүдүүлэн нэмээжэ харуул.. Тиихэ зуураа, эдэ алдуу дутуу.., ганса нэгэн хүндэ шүтэлгын ..долонгууд коммунистическэ ..тинуудай хүтэлбэрилгэ доро ..хидээ усадхагдаа, усадхагдажа .. гэжэ «национал-коммуниз.. тала баригшад хэлэдэггүй.

..ласхооронды коммунистическэ ..лөөндэ империалистнуудай хэ.. добтолго нилээд удаан .. соо гол түлэб Советскэ Союзда ..үүгээр шэглүүлэгдэһэн байгаа .. «Жэньминьжибао» газетэдэ ..логдоһон Хитадай Коммунисти.. партиин хараа бодолые ба..алһан «Пролетариадай дикта..ын түүхэтэ дүршэл тухай үшөө ..» гэһэн статья соо тон зүб ..гдэнэ. Һүүлэй хэдэн ар.. жэл соо гараһан хамаг бүхы ..изионистска теоринууд хадаа ..уехэ Октябрьска социалистичес.. революци хээд, Россин хүдэлмэ..дэй ябажа гараһан револю..но замһаа хүдэлмэришэнэй хү.. хадууруулха гэһэн зорилго..оор ябуулагдадаг байгаа.

..анайда бии байһан саг зуурын .. дундануудые дэндүүдүүлэн ..жэ харуулхые, Зүүн зүгэй ..агдаһан арадуудай сүлөөрэл.. хүдэлөөндэ, хүдэлмэришэнэй ..н революционно хүдэлөөнэй дүй ..шэлдэ манай ороной хэһэн агуу..мэриие багадхажа гү, али ба..улжа харуулхые буржуазна националистнууд бүхы шадалаараа оролдоно.

Бүхы дэлхэй дээрэхи сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ СССР-эй оруулһан хубитые, тэрэнэй хэһэн тэмсэлэй ба политикын тон ехэ үүргые ахадүү коммунистическэ партинууд, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй түрүү ажал-ябуулагшад тон зүбөөр тэмдэглэнэ. «Манай революциин зарим гол шухала шэнжэнь нютагайшье бэшэ, онсо национальнашье бэшэ, гансал ородойшье бэшэ, мүн уласхоорондын удхашанартай» гэжэ В. И. Ленин зааһан байна. Энэнь хадаа эдэ гол шэнжэнүүдыень тэрэ хэбээрнь хэрэглэхэ бэшэ, харин творческоор, орон бүхэнэй онсо илгаае тааруулжа хэрэглэхэ гэһэн удхатай юм. Хитадай коммунистнууд өөһэдынгөө хэрэгые Агуехэ Октябрьска революциин үргэлжэлэл гэжэ тоолодог, Советскэ Союзай дүршэл шудалха гээшэ Хитадта социализм амжалтатайгаар байгуулхада зайлашагүй шухала нүхэсэл гэжэ харадагбди гээд Хитадай Коммунистическэ парти, тэрэнэй вождь нүхэр Мао Цзэ-дун саг үргэлжэ тэмдэглэдэг. Ахадүү коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй партинууд советскэ дүршэлые орон оронойнгоо байдалда тааруулан хэрэглэхын түлөө тэмсэнэ, өөһэдынгөө оронуудай национальна, экономическа, политическэ болон бусад эрхэ байдал хараадаа абажа, социализм байгуулгын гол ёһонуудые зүбөөр хэрэглэхын түлөө тэмсэнэ. Социализмын һургаал ба практикада орон бүхэн өөрынгөө нэмэлтэ оруулна.

Коммунизмын хүсэ шадалынь, бүхы оронууд дотор тэрэнэй амжалта туйлаха, бүхы дэлхэй дээрэ тэрэнэй эсэслэн илаха гол шухала эрхэ нүхэсэлынь уласхоорондын пролетариадай, тэрэнэй авангард—коммунистическэ партинуудай интернациональна нягта нэгэдэл мүн гэжэ социализмын оронууд доторхи социализмда харша этэгээдүүд, уласхоорондын хархис хүсэнүүд мэдэдэг. Эгээл тиимэһээ энэ нэгэдэлыень, социализмын лагериин арадуудай хани барисаае эбдэхэ, Советскэ Союзай арадуудта тэдэниие дурагүй болгохо гэжэ тэдэ хархисууд бүхы хүсөөрөө оролдоно. Энэ зорилгоор национализмын үлэгдэлые һэргээхэ, арадуудай хоорондо капитализмын үлөөһэн хуушанай хоро үһөөе дэбэргэхэ гэжэ оролдоно.

«Национал-коммунизм» болбол патриотизмын, национальна аша туһые хамгаалгын тугаар бэеэ далдална, интернационализм патриотизм хоёр тааралдадаггүй юм гэһэн худал хуурмаг бодол дэлгэрүүлхэ һэдэлгэ гаргана. Империалистическэ эзэрхэг түримхэй добтолгын аюулһаа өөрынгөө арадай, өөрынгөө эсэгэ ороной эрхэ сүлөөе хамгаалдаг хүн яабалшье мүн бусадшье арадуудай эрхэ сүлөөе заатагүй хамгаалалсажа, хамтынгаа дайсан—империализмда сохилто үгэнэ ха юм даа. Орон бүхэнэй ажалшадай зүбөөр ойлгогдоһон национальна интересүүдынь хоорондоо зүрилдэдэггүй, зарим бусад оронуудтахи ба бүхы дэлхэй дээрэхи сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй үндэһэн шухала, хамтын интересүүдтэй бүрин тааралдадаг.

Ленин болон ородой коммунистнууд манай хүдэлмэришэн ангиие, манай арадые бодото пролетарска интернационализмын үзэл бодолоор хүмүүжүүлэн һургадаг байгаа. Агуехэ ород арад, тэдэнтэй хамта СССР-эй бусад бүхы арадууд совет засагай 40 жэлэй турша соо иимэ интернационализмын гайхамшагта ехэ жэшээ харуулаа. Бүхы ахадүү коммунистическэ партинууд болон тэдэнэй ударидаһан олониитэ ажалшад ленинскэ замаар ябажа, түрүүшын социалистическэ гүрэниие империалистическэ буржуйнарай добтолгоһоо үнэн шударгыгаар хамгаалдаг, бусад оронуудтахи ба бүхы дэлхэй дээрэхи сүлөөрэлгын хүдэлөөе дэмжэхын тула өөрынгөө орон дотор хэжэ болохоор хамаг юумые хэдэг байгаа. Тиихэдэ империализмда эсэргүү хэгдэһэн хүдэлмэришэн ангиин сүлөөрэлгын бүхы хүдэлөөнүүдые, колонинуудай болон дарлагдаһан арадуудай национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнүүдые Советскэ Союз хадаа бэеэ тойруулан, нягтаар жагсааһан байна бшуу.

Эдэ хүдэлөөнүүдэй хоорондохи нягта барисаанай политика эгээн эндэһээ эхи абана. Мүнөө үедэ хүсэн түгэс Советскэ Союзай толгойлдог социализмын лагериие тойрон эдэ бүхы хүдэлөөнүүдэй жагсаһаниинь ойлгосотой. Энэ лагерь —эрхэ сүлөөтэ ба бэеэ даанхай байдалай, арадуудай хоорондохи хани барисаанай болон эб найрамдалай найдамтай түшэг тулгуури мүн.

Пролетарска интернационализм—юрэл ушарһан, саг зуурын лозунг бэшэ юм. Тэрэ хадаа хүдэлмэришэн ангиин үндэһэн шухала зорилгонуудтай, ангиин аша туһатай таһаршагүй холбоотой. Эгээл тиимэһээ буржуйнарта эсэргүү, социализмын түлөө пролетариадай ангиин тэмсэл хадаа интернациональна байжа, ажалшадай хамтаараа нэгэдэн тэмсэхэ эрилтэ хэнэ. Бэе бэедээ туһалалсангүйгөөр, һаналаа нэгэдэнгүйгөөр элдэб оронуудай хүдэлмэришэд өөһэдынгөө түүхэтэ зорилгонуудые бэелүүлжэ шадахагүй байна. Мүнөө үедэ пролетарска интернационализмын ёһо гурим бүри ехэ удхашанартай болоо. Социализмын нэгэ ороной хэмжээнһээ гаража, дэлхэйн системэ, болоһон ушар пролетарска интернационализмын сурталай нүлөөе нилээд үргэдхөө. Тэрэ мүнөө гансашье партинууд хоорондын (ахадүү коммунистическэ ба хүдэлмэришэнэй партинуудай хоорондын) харилсаанда бэшэ, мүн гүрэнүүд хоорондын (социалистическэ оронуудай хоорондын) харилсаандашье бэелүүлэгдэнэ. Социалистическэ оронуудай эрхэ сүлөөтэ болон национальна талаар бэеэ даанхай байдал хангаха хэрэгтэ пролетарска интернационализмын үзэл суртал шиидхэхы удхашанартай байна.

Бүрин тэгшэ эрхэтэй байлга, һайн хүсэлтэ хани барисаан, бэе бэедээ этигэн найдалга, орон бүхэнэйнгөө национальна бэеэ даанхай ба бусадһаа мэдэлгүй байдалые, арад бүхэнэй культурые, хэлэ бэшэгые хүндэлэлгэ, бусад оронуудай дотоодын хэрэгтэ хамаархагүй ябадал дээрэһээ социалистическэ оронуудай хани ёһоной харилсаа холбоон үндэһэлнэ. Социализмын лагериин арадуудай энэ харилсаа холбоон социализм болон коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэлэй нэгэ адли үндэһэн шухала интересүүдтэй ба зорилгонуудтай байһан ушарта, пролетарска интернационализмын үзэл суртал дээрэһээ үндэһэлнэ. Энэ болбол оронуудай ба арадуудай хоорондохи шэнэ ёһоной харилсаан мүн. Социалистическэ оронуудай арадуудай харилсаа холбоон—тэдэнэй асари ехэ туйлалта мүн, тэдэнэй хүсэ шадалай ба диилдэшэгүйн түшэг тулгуури, эб найрамдалай түлөө, социализмын илахын түлөө хэхэ тэмсэлдээ амжалтануудые туйлаха эрхэ нүхэсэл мүн. Тэдэнэй хани барисаан улам бүри бэхижэжэ, харилсан туһалалсалгань улам бүри ашагтай үрэтэй боложо байна. Һая боложо үнгэрһэн совет-польско, совет-румынска, совет-хитадай, болгаро-советскэ, совет-чехословацка, совет-венгерскэ болон бусад хэлсээнүүдэй дүнгүүд энээн тухай бодотоор гэршэлнэ. Сүлөөтэ арадуудай социалистическэ оронуудайнгаа дайшалхы нэгэдэлые саашадань бэхижүүлхэ гэһэн шууд сэхэ хүсэл зорилготой байһаниинь хэлсээнүүдэй һүүлээр толилогдоһон документнүүд соо харагдаа. Социалистическэ оронуудай, коммунистическэ партинуудай энэ бата нэгэдэлые, хани барисаае һуладхаха, эбдэхэ гэжэ социализмын дайсад оролдоно бшуу.

Империалистнуудай улам шангадхаһан хархис ябуулгануудта харюу болгон, коммунистическэ ба хүдэлмэришэнэй партинууд, социалистическэ оронууд марксизм-ленинизмын һургаалай үндэһэ һуури дээрэ улам нягтаар жагсана, пролетарска интернационализмын тугые улам бүри дээшэнь үргэнэ. «Национальна коммунизмын» антимарксистска үзэл бодолнуудтай, элдэб янзын гүйбалзалга болон пролетарска интернационализмын үзэл сурталһаа хадууруһан ябадалтай тэдэнэр үсэд шангаар тэмсэнэ. Коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй партинууд национал-оппортунистнуудай добтолгонуудые бута сохин, марксизм-ленинизмдэ, пролетарска интернационализмын һургаалда үнэн сэхэ байһанаа дахин дахин баталан харуулна.

Д. ЛУБСАНОВ.

Манай республикын һонин

Навигаци эхилбэ

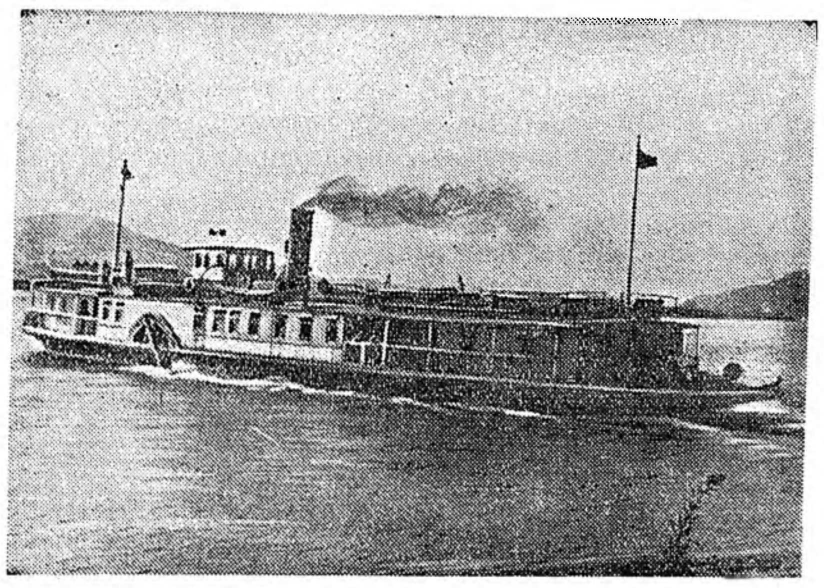

Республика доторнай навигаци эхилжэ, Сэлэнгэ мүрэн дээгүүр пароходууд тамаржа захалба. Апрелиин 28-да Улан-Удын пристаньһаа «С. Тюленин», «С. Левашев» гэжэ теплоходууд, «Улан-Удэ» пароход түрүүшынгээ замда гараба. Тэдэ суднанууд Сэлэнгын, Кяхтын, Кударын аймагуудай колхоз, совхоз, МТС-үүдтэ хабарай тарилгада хэрэгтэй үрэһэ хүрэнгэ, горючи, тоһодохо материалнуудые абаашаба. Сүхэ голой мүльһэнһөө хүсэд һалаагүйшье һаань, «Сергей Тюленин» гэжэ теплоход ашаатай баржа шэрээд энэ голые үгсэжэ ябана.

Майн 6-һаа капитан нүхэр Р. Федяшевой хүтэлбэри доро «Маршал Чойбалсан» гэжэ пассажирска пароход түрүүшынгээ тамаралгада Харауз ошохоо гараба. Энэ жэлдэ пассажирнуудые һуулгаха, буулгадаг газар Улан-Удын пристаньдэ бии болгогдоо. Тэндэ пассажирнуудай амарха, пароход хүлеэхэ зал бии юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Маршал Чойбалсан» гэжэ пассажирска пароход тамаралгада гараба.

Д. Балдановай фото ба текст.

Үбэлэй хурьгад һайнаар түлжэнэ

Кударын аймагай Мухар гэжэ нютагта Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой эхэ хонидой отара байрлана. Энэ отара колхозой эрхим отарануудай нэгэниинь юм.

Залуу хонишон Мария Раднатарова 100 эхэ хонидһоо 100 хурьга абажа, бултыень элүүр энхээр түлжүүлхэб гэжэ уялга абаһан юм. Хэлэһэн үгэдөө хүрэхын тулада залуу хонишон нилээд ехэ оролдолго гаргаһан байна.

Игээжэ ажалдаа дуратайгаар хандаһанай ашаар Мария басаган абаһан уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргэв.

Д. Болхоев.

Манай газетэнүүд

Манай институдай коридор соогуур ябаад харахада, уран гоёор шэмэглэгдэһэн шэнэ газетэнүүд олоороо үлгөөтэй байдаг. Зарим газетэнүүдынь ород, бурят, зариманъ — немецкэ, нүгөөдүүлынь—английска хэлэнүүд дээрэ бэшэгдэһэн байдаг юм. Жэшээлхэдэ, «Эрдэм», «За педагогические кадры», «Мичуринец», «Комсомолец», «Знание — сила», «Будамшуу» гэхэ мэтэ хамта дээрэ 20-ёод шахуу газетэнүүдые факультедүүднай гаргана. Манай газетэнүүд һуралсалдамнай ехэхэн туһатай ба нүлөөтэй байдаг.

Газетэнүүдтэ студентнэрэй ажабайдал ба һуралсал үргэнөөр харуулагдана.

В. Очиров, пединститудай студент.

Министерствын шанда хүртэбэ

1957 оной түсэб үлүүлэн дүүргэхын тула үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллажа һайн амжалта туйлаһанайнь түлөө зам харилсаанай министр Бещев Улан-Удын паровозо-вагонно заводой олон хүдэлмэришэдые, хамта 123 хүниие значогуудаар, үнэтэ бэлэгүүдээр, мүнгэн шангаар шагнаба.

Заводой уралан нарижуулагша токарь Э. В. Наац, котельнэ цехын комплексно бригадын начальник Пелепягин, токарь Кочунас болон бусад хамта 6 хүн «Хүндэтэ түмэрзамшан» гэжэ значогоор шагнагдаба. «Эрхим паровозник» гэжэ значогто 57 хүн, «Эрхим вагонник» гэжэ значогто—23, «Эрхим барилгашан» гэжэ значогто—3 хүн хүртэбэ. 13 түрүүшүүл нэрээ табигдаһан часуудаар шагнагдаба.

В. Бараковских.

Артистнар колхоздо ерэбэ

Бурят-Монголой гүрэнэй драматическа театрын артистнар Яруунын аймагай колхозуудаар ябажа, зүжэг харуулна. Тэдэнэр Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо Ж. Тумуновай «Сэсэгма» гэжэ зүжэгые табиба.

Тэрэ үдэшэ зүжэг харахаяа холын гүүртэнүүдэй һаалишад, малшад болон бусад, хамта 300-гаад хүн хүрэжэ ерээ. Зүжэгэй гол рольнуудые наадаһан артистнар С. Уладаева, Б. Вампилов, М. Степанова, С. Халтагарова гэгшэдэй шадамараар наадахадань колхознигууд ехэ һонирхожо хараба.

Зүжэгэй һүүлээр колхозой партийна организациин секретарь Ц-Е. Цыренов колхознигуудай зүгһөө артистнарта халуун баяр хүргэбэ.

Ц-Е. Ламажапов.

Шэнэ кинотеатр

Горькиин нэрэмжэтэ посёлогто (Улан-Удэ город) 250 хүнэй багтаха шэнэ кинотеатр баригдажа, бэлэн болобо. Тус кинотеатр шэнэ түхеэрэлгээр гүйсэд хангагданхай.

Павильон-парикмахерска нээгдэхэнь

Улан-Удын сэмбын фабрикын дэргэдэ шэнэ павильон-парикмахерска болон фотографи һаяар нээгдэхэнь. Май һарын эсэстэ баһа нэгэ иимэ павильон Горькиин нэрэмжэтэ посёлогто нээгдэхэнь.

Городые ногооруулга

Улан-Удын горзеленхоз городой үйлсэнүүдые ногооруулжа эхилбэ. 5000 хэһэг акаци таригдаад байна. Уляангир, шэнэһэн, нарһан сквер, садууд соо һаяар таригдахань. 300 мянга тухай элдэб сэсэгүүдэй расада мүнөө ургуулагдажа байна. Тэдэнэй тоодо георгин, астр, флокс гэхэ мэтэ гоё һайхан сэсэгүүд бии. Май һарын һүүлээр тэдэ сэсэгүүд сад, парк, скверик, үйлсэнүүдээр һуулгагдаха.

И. Елшин.

Дуушад, хатаршад

Ажалай резервнүүдэй уранһайханай самодеятельностиин республиканска харалга һаяхан дүүрэбэ. Харалгада 10 гаран коллективүүд хабаадалсаһан байна. Ород драматическа театрын байшан соо болоһон түгэсхэлэй концертдэ шалгаржа гараһан дуушад, хатаршад хабаадалсаба. № 1-дэхи Железнодорожно училищиин хоор «Хабар ерээ» гэһэн лирическэ дуу һайнаар дуулаба. Училищиин хатаршад «Гуцульский танец», «Москвагай фестиваль мандаха болтогой» гэһэн хатарай сюита гоёор наадаба.

1-дэхи техническэ училищиин һурагшад гоё һайханаар дуулажа, суглараагшадта ехээр һайшаагдаба.

В. Бадеев.

Волейболоор түрүү һуури эзэлбэ

Кяхта городто волейболоор хабарай мүрысөөн дүүрэбэ. Энэ мүрысөөндэ 18 команда хабаадалсаба. Эрэшүүлэй дундаһаа түрүү һуури индустриальна техникумэй команда эзэлээ. Хоёрдохи һуури педагогическа училищиин команда ба гурбадахи һуури бурят дунда һургуулиинхид эзэлбэ. Эхэнэрнүүдэй дундаһаа педагогическа училищиин команда илаа. Хоёрдохи һуурида индустриальна техникум, гурбадахи һуурида бурят дунда һургуулиинхид гараа.

И. Бадмаев.

ШОНОНУУДАЙ ТЭЖЭЭҺЭН ХҮБҮҮН

«Пресс-траст оф Индиа» агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Энэдхэгэй Уттар-Прадеш штадай Агра город шадархи ойһоо үхибүүн олдобо. Тэрэ хүбүүе шононууд абаашаад тэжээһэн байгаа. Мүнөө тэрэ хүбүүн өөрынгөө түрэлхидтэ бусаагданхай.

Дүрбэн жэлэй саана тэрэ хүбүүнэй поли дээрэ наадажа байтарнь һүрэг шононууд абажа ябашаһан байгаа ха. Тиихэдэ хүбүүн зургаатай боложо ябаа.

Агра городһоо 15 ли газарта оршодог тосхоной дэргэдэ һүрэг шононуудтайгаа хамта тэрэ хүбүүнэй уһа уужа байхыень хэдэн ангуушад һаяхан харажархёо. Ангуушадай һэмээхэнээр тойрохотойнь зэргэ, шононуудынь гүйлдэн зугадашоо. Хүбүүн мүлхижэ ябаад, баһал шононуудаараа ошохоёо тэгүүлбэшье, ангуушадай гарта орожо, тосхондо асарагдаһан байна. Ангуушадай тэрэ хүбүү абаад бусажа ябахадань, нэгэ эмэ шоно хойноһоонь ото дахалдаһан байха юм. Таажа мэдэхэдэ, тэрэ шоно хүбүүе тэжээһэн байжа болоо.

Баригдаһан хүбүүн түүхэй мяха эдихэ ехэ дуратай, үһэ, хюмһаниинь тон ута байгаа. Гадна, хүниие хайшан гээл һаа хазаха, зугадахые оролдоһон байна. Тиин түрэлхидынь хүбүүгээ гансаарайнь хааха баатай болоо.

(Синьхуа агентство). «Дружба» газетын апрелиин 27-ной номерһоо абтаба.

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүл... К. Е. Ворошиловай Индонези ошохо туша...

ДЖАКАРТА, майн 4. (ТАСС). К. Е. Ворошиловай Индонезидэ айлшаар ерэхэ болзорой дүтэлһэн дээрэһээнь, Советскэ Союзай түүхэдэ, мүн ажабайдалдань зорюулһан хүгжэмэй, литературна зохёолнууд Индонезиин радиогоор дамжуулагдана. Хүгжэмэй томо зохёолнууд, ородой болон советскэ композиторнуудай дуунууд дамжуулагдана.

Агуухэ Октябрьска социал... скэ революцида болон советск... ституцида зорюулагдаһан хү... зохёолнууд майн 3-да дамжу... даа. Президент Сукарнотай ... нёдондо жэлдэ СССР айлш... ерэһэн делегациин гэшүүд Сов... Союзда ябахадаа хараһан, у... юумэеэ радиогоор хөөрэжэ үг...

К. Е. Ворошилов Индонези ошохоё мордобо

ПЕКИН, майн 6. (ТАСС). СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр К. Е. Ворошилов Индонезиин Республикын президент д-р Сукарнын уряалаар майн 6-най үдэр үглөөгүүр 4 час 30 минутада Пекинһээ Индонези мордоо. Узбекскэ ССР-эй Верховно Советэй Президиумэй түрүүлэгшэ Ш. Р. Рашидов, СССР-эй дээдэ һургуулинуудай министр В. П. Елютин, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министрын орлогшо Н. Т. Федоренко К. Е. Ворошиловтай хамта мордолсоо.

Арадай түлөөлэгшэдэй Бүхэхитадай суглаанай саг үргэлжын комитедэй түрүүлэгшэ Лю Шао-ци, Хитадай Арадай Республикын гүрэнэй советэй премьер Чжоу Энь-лай, Хитадай Арадай Республикын гүрэнэй советэй премьерэй орлогшонор Чэнь Юнь, Хэ Лун, Арадай политическэ консультативна советэй Бүхэхитадай комитедэй түрүүлэгшын орлогшо Пын Чжэнь, министрнүүд, Хитадай Коммунистическэ пар... хүтэлбэрилхы ажал-ябуула... демократическа партинуудай, ... тын организацинуудай хүтэл... лэгшэд К. Е. Ворошиловые Пе... аэродром дээрэһээ мордохуул...

Хитадай Арадай Республ... байдаг СССР-эй посол П. Ф. ... болон советскэ посольствын х... мэрилэгшэд, КНР-тэ байдаг И... незиин посол Виджопраното ... Индонезиин посольствын худ... рилэгшэд, Бирмын хэрэгүүдэ... тадай Арадай Республикада б... саг зуурын этигэмжэтэ У Ба М... гэгшэд К. Е. Ворошиловые үд... сөө.

Нүхэр Ворошиловые, тэрэ... хамта ябалсагша хүнүүдые а... ром дээрэ байгшад халуунаар ... шэбэ. «ТУ-104» самолёт ага... дэгдэжэ, урда зүг шэглэн ни...

Һөөргөө бусахадаа К. Е. Вор... лов, Хитадай Арадай Республ... ниислэл хото Пекин городто ... тогтохо юм.

К. Е. Ворошилов Рангун ерэбэ

РАНГУН, майн 6. (ТАСС). СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошилов, мүн тэрээнтэй хамта ябалсаһан хүнүүд Индонези ошохо замдаа майн 6-да Рангунда бууба. К. Е. Ворошилов Хитадай Арадай Республикаар ябаад, Индонезиин Республикын президент Сукарнын уряалаар Индонези ошожо ябана.

Бирмын премьер-министр У Ну, Бирмын Союзай главна судья У Теин Маунг, премьер-министрын орлогшонор Сао Кун Чо, У Чжо Неин болон тусхай тушаалта бусад хүнүүд, Бирмэдэ байдаг Советскэ Союзай посол А. Д. Щиборин, советскэ посольствын хүдэлмэр... шэд, Рангунда байдаг хэдэн ди... матическа түлөөлэлгэнүүдэй ... гойлогшонор болон гэшүүд Ра... най Мингаладон гэжэ аэро... дээрэ К. Е. Ворошиловые угта... ерэбэ.

К. Е. Ворошиловай нүхэд... һуужа ябаһан «ТУ-104» сам... үглөөнэй 9 час 45 минутада Ра... най аэродром дээрэ буугаа.

К. Е. Ворошиловай хүндэл... аэродром дээрэ сайлалган б... Тиигээд 11 час 35 мину... «ТУ-104» Бангкок тээшэ нии... Һүүлээрнь тус самолёт «Джака... да бууха юм.

К. Е. Ворошилов Джакарта ерэбэ

ДЖАКАРТА, майн 6. **(ТАСС-эй тусхай корр.).** СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошилов сугтаа ябаһан нүхэдтэеэ хамта «ТУ-104» самолёдоор майн 6-да Джакартада буугаа.

Индонезиин Республикын президент Сукарно, кабинедэй министрнүүд болон дипломатическа корпусой гэшүүд Кемайоран аэродром дээрэ К. Е. Ворошиловые у... К. Е. Ворошиловай хүндэлэлдэ... буудалгаар салют үгтөө. К. Е. Во... шилов болон президент Сука... уулзалгын баярай үгэнүүдые х...

К. Е. Ворошиловай аэродро... байха газартаа ошожо ябахад... Джакартын олон мянган ажал... тэрэниие халуунаар амаршалба.

Индонезиин правительствын заседани болоб...

ДЖАКАРТА, майн 4. (ТАСС). Майн 3-да Индонезиин правительствын заседани боложо, Советскэ Союз болон Индонезиин Республикын хоорондо экономическа, мүн техническэ холбоо харилсаа байгуулха тухай хэлсээн һайшаагдаа. Энэ хэлсээндэ 1956 оной сентябриин 15-да Джакартада гар та... даһан юм.

Гадна, СССР-эй Верховно Со... дэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Ворошиловай Индонезидэ айлш... ерэхэеэ байһан тухай асууда... правительство тус заседани дэ... зүбшэн хэлсээ.

КРИТИКЭ, БИБЛИОГРАФИ

„Гуурһанай гурбан нюуса“

Үглөөгүүр эртэ, нүхэдһөө урид һургуулидаа ерээд, Эрдэни хүбүүн хэхэ юумэеэ оложо ядахадаа, донгорогоо гаргажа, парта дээрэ нэрээ һиилэжэрхинэ. Иимэ ушар тухай дуулгаһан бээрээ залуу поэт Дондок Улзытуев

... ...Эрдэни,
Манда хэлэ —
Гэртэхи столоо
һиилэгшэгши?!

гээд тэрэ хүбүүнһээ асууна. Энэ шүлэг һаяхан хэблэгдэжэ гараһан «Гуурһанай гурбан нюуса» гэдэг Д. Улзытуевай номһоо абтаба. Энэ ном, аба абаһаар хэлэхэдэ, дунда наһанай һурагшанарта һонирхолтой, үхибүүдэй зүрхэндэ хүрэхэ байха гэжэ найдамаар. Тиибэ яабашье, баһал боро юрьеэнэй юумэнүүд оролсошоһон байна. Жэшээнь, «Поезд» гэжэ шүлэг бии. Юун тухай, юунэй тулада бэшэгдэһэн мүрнүүд бэ гэжэ гуурһанай гурбан нюусые бүри арба гаран жэлэй саана мэдэһэн авторһаань асуубалтнай, мүртэй юумэ хэлэжэ үгэхэ аабы даа. Миил «түр-нир...», «түр-няр» (ямар поездонь «түр-нир» гээд, ямарынь «түр-няр» гэдэг байгаа хаб, авторһаа бэшэ мэдэхэ хүн үгы ёһотой), «Уу-Уу! Гүү-гүү!» гэһэн түршэгэнөөнһөө бэшэ юушьегүй шүлэг. Теэдшье иимэрхүү шүлэг манай поэзидэ үнинэй бии ха юм. Цокто Номтоевой шүлэг һанажашье болохот. «Гуурһанай гурбан нюуса» соо зохидхон шүлэгүүд биишье бии аад, сэхынь хэлэхэдэ, түрүүшынгээ номые Дондок Улзытуев яаража хэблүүлээ. Хараад үзэел даа. Ном соо миил юһэхэн шүлэг оронхой. Тэдэнэй зариманиинь тон һулахан. Үлэһэн таба зурагааниинь ном боложо шадахагүй гэжэ тухайлхалаараа залуу автор «Найматайхан Хоридой» гэһэн онтохоноор заахан номойнгоо аяар хахадые бүглэжэрхёо. Үсөөхэн шүлэг ном болохо ёһогүй гэнэ бэшэбди, хоёр-гурбаншье шүлэг ном болоод лэ ябадаг, зүгөөр тиихын тулада һайн зохёолнууд байха ёһотой. Тиимэ һайн шүлэгүүд Улзытуевта дайралдана. Жэшээнь, «Үльгэр»! Заахан үхибүүн хүгшөөгэйнгөө үльгэр хэлэхые шагнажа байтараа хурхиршана:

Урал дээрэнь
Баярай тэмдэг
сэрбэжэ,
Улаахан хасарынь,
Нидхэнь уринаар
татагасаба.
Үльгэр соохи
Далита хүлэгы
унажа,
Үүлэ маные
Һэтэ сохин
ошобо,—

гэжэ хэлээд, «хорин жэл тэрэ гэһээр үнгэрөөд», үнөөхи хүбүүмнай булад харсага жолоодоһон, үльгэр хөөрэдэг хүгшэн эжынгээ Маани дээгүүр гурба эрьеэд ябашана гэжэ поэт хэлэнэ. Энэ шүлэг магталташьегүй һайн гэжэ мэдэхээр. Зүгөөр, «Захяа» гэжэ ямаршье өөрын нюургүй, иимэшүүгээр зохёоһон үйтүмэн ондоо шүлэгүүдһээ юугээрээшье илгархагүй шүлэг оролсошоо.

«Үнэһэшэн» гэжэ шүлэг соо хүгшэрһэншье һаа, хүндэ туһа хүргэхэеэ оролдодог үбгэжөөл элеэр харуулагдана:

«Үхинэй шабганса гэртээ байна
гүш?
Үнэһээ наашань түргэн гар-
галши.
Үнэтэйхэн зөөри гэжэ, юрэдөө
мэдэнэ гүш?
Үтэр хоорбо соом адхаад асал-
ши...

гэжэ байжа айлай газаагуур ябадаг согтойхон үбгэжөөл шармайна. «Үнэһэшэнэй һүүлээр» «Доржи Банзаров» гэһэн шүлэг гаража ерэн гэхэдээ, яһала һонирхон ябаһан уншагшын дурые гутаажархиба. Юуб гэхэдэ, бурядай түрүүшын эрдэмтэ тухай, бэшэхэдээ, эрдэмтын бүхы ажал-ябуулга, ами наһанайнь зам харуулха гэжэ оролдоод, ехэл юрэнхы болгожорхёо. Газаа талаһаань харахада, энэ шүлэг соо бүхы юумэн тухай хэлэгдэһэн шэнги, «1. Кяхтада, 2. Орьёл өөдэ. 3. Һүүлшын зам» гэһэн гурбан бүлэгтэй, зүгөөр хэлэхэеэ һанаһан юумэеэ энэ гэжэ миил нэрлээд, удхыень уран хурсаар харуулнагүй.

Үгытэй хүнүүдэй
Үнэшэн зүрхэ уяруулһан
Үльгэршэ Борхоногы
Нюдэндөө хараашь юм аалам...
Али, бү мэдэе даа,
Бурят ороноо суурхуулан,
Алас холын
Аянда зорихыш хүсөө аалам...

гээд «Кяхтада» гэһэн бүлэг дүүрэнэ. Тэрэ сагта эрдэмэй замда зориһон хүдөөгэй бурят хүбүүнэй эхин алхамуудые гансахан лэ иимэ үгэнүүдээр харуулха ёһотой аал! Үгы даа, мүнөөнэй байдалтай холбохо байгаа. Ганса Банзаровай темэһээ эхи абажа шухала шухала асуудалнуудые табиха, ород бурядай харилсаан, урданай сагтахи эрдэм ухаан ба бага яһатан гэхэ мэтэ темэнүүд шиидхэгдэхэ байһаниинь элитэ. Тиигэбэл удхынгаа талаар гүйсэд шүлэг боложо үгэхэ һэн.

Дондок Улзытуев—ургажа ябаһан, бэлигтэй поэт. Тэрэнэй шүлэгүүд мэнэ мэнэ үзэгдөөд лэ байдаг. Дуу бэшэдэгынь тон һайн. Ким Раднаевтай хамтаржа бэшэһэн дууниинь газетэдэ хэблэгдэжэ, радиогоор хаа-яа наяржа байгша. Үхибүүдтэ зорюулһан шүлэгүүдһээ гадна, мүн лирическэ, гражданскашье темэдэ бэшэдэг. Тэдэнь яһала болохотой байдаг. Тиимэһээ, шүлэгүүдэйнь ном боложо гарахада хүнүүд һонирхон абажа уншаха жэшээтэй. Зүгөөр, сэхынь хэлэхэдэ, «Гуурһанай гурбан нюуса» уншагшадай һанаһанда хүрэбэгүй. Нэгэдэхеэр, дэншье һаа үсөөн шүлэгүүд тэрээн соо оронхой; хоёрдохёор, тэдэнэй хахадынь шахуу һула, Улзытуевай бэшэһэн гэжэ үнэншэхөөр бэшэ (жэшээнь, «Поезд») байна. Саашань гэхэдэ, Д. Улзытуев һай һайн шүлэгүүдээ юундэшьеб ном соогоо оруулаагүй. Редактор Б. Санжин залуу поэдэй түрүүшын номдо эрилтэ багатайгаар хандаа.

Поэзи ходо ургажа байдаг. Тиимэһээ, поэт хүн зохёолнуудаа һайнаар, шэнэ түхэлтэйгөөр бэшэбэл поэзидэ ехэ туһа хүргэдэг. Иимэ шүлэгүүд ябадаг лэ ха юм гээд һанаха болоо һаа—эндүүрһэн ябадал гээшэ.

Пеняешь ты на неуспех,
На козни в этом мире:
— Чем не стихи? Не хуже тех
Стихов, что в «Новом мире».
Но совесть, та исподтишка
Тебе подскажет вскоре:
Не хуже—честь невелика,
Не лучше—вот что горе,—

гэжэ эгээл энээн тухай Александр Твардовский мэргээр хэлэнэ.

Манай поэзи эли бодо ургажа байнхай, шэнэ шэнэ нэрэнүүд бии болоно. Энэмнай һайн. Зүгөөр, һүүлэй үеын зарим зохёолнуудта, илангаяа залуушуулай зохёолнуудта ехэхэн дутагдал бии байһаар.

Нэгэ үедэ юрэнхы хооһон хашхараагаар үнгэрдэг риторикотой тэмсэхэдээ, сюжетнэ шүлэгүүд, ёһото юумэн тухай «гоёонгүй» хэлэһэн зохёолнууд хэрэгтэй гэжэ углуу бүхэнһөө һүхирэлдэжэ эхилээ һэмди. Мүнөө манай поэзи тиимэ һэбхи, юрэнхы байхаяа болёо. Бодото юумэн тухай бэшэдэг болонхойбди. Тиигэбэшье, нэгэ илалта туйлаад, саашаа алхажа, урагшаа ехээр дабшажа шадангүй, нэгэ тогтоһон газартаа удаархаяа һананабди. Аба абаһаар, мүнөө үедэ боложо байгаа юумэнүүд тухай гүнзэгы удхатай, үргэн далитай шүлэгүүд хомор. Ехэ ехэ, гүнзэгы удхатайгаар бэшэһэн зохёолнууд үсөөн. Ехэнхидээ жэжэшэг юумэ бэшэнэбди. Гэбэшье, Дондок Улзытуев гулабхаа, негр тухай, эб найрамдал тухай шүлэгүүдые ном соогоо оруулаа бэшэ гү гээд асуужашье болохот. Теэд ороһон тэдэ шүлэгүүдынь уран хурсаар найруулагдаагүй гэхээр байна.

Дондок Улзытуев оролдоод байбал, мүнөө бэшэгшэһээ ... раггүй һайнаар бэшэхэнь ... жаггүй. «Негр хүбүүнэй ду... гэжэ шүлэг соогоо, жэшэ... хари гүрэнэй байдал харуулна. ... гөөр негр яһатанай тэмсэл хар... ха гэһэн поэдэй һэдэлгэнь һэд... шэгтээл үлэшэнэ. С. Маршак «М... тэр Твистер» мэтын зохёолнууд ... гоо ухаан ойндо оросотойгоор, ... зэгы удхатайгаар бэшэдэг бшуу.

«Найматайхан Хоридой» гэһэн ... онтохон соо «газар дуулаг—га... шагнаг» гээшые «тэнгэри, га... дуулуужан, тэнэг гахай шагнуужа... гэжэ хубилгагшань буруу. Эн... зарим газартаа хүндүүлхэйтэ... һаа, юрэ һонин онтохон болоо. Ти... гэбэшье уншахада Б. Абидуе... «Эреэн гүрөөһэ эмээллэгшэ» ... лүүдгүй һанаанда ороодхино.

Тииһээ тиитэрээ гуурһанайм... гурбан нюусань юун бэ гэхэдэ:

Булад гуурһаа тэгшэхэнээр
Баряад бэшэхэ, нэгэдэхеэр,
Бэхээ ехээр дүрэхэгүй.

Гуурһаа шангаар дарахагүй ... болоно гэжэ суглуулбариин ... гэдэхи шүлэг соо уншанабди ... гөөр, энэмнай үхибүүн тухай хэл... лэнэ. Харин энэ шүлэгэй автор ... гурбан нюусые үнэхэнэй мэдэ... болонхой. Нарин уранзохёолш... гуурһанай нюусые улам һайна... ойлгон абажа, шудалхыса шуда... жа, Дондок Улзытуев улам ург... ха, саашадаа бүри дорюуханаа... бэшэхэ бэзэ гэжэ найдагдана.

«Яараад дaараба» гэдэгтэл, з... луу поэт түрүүшынгээ номые һэ... бага яаража хэблүүлээ ха гэж... үшөө дахин дабтанаб.

Ц. БАДМА...

Редактор Д. Л. ЛОБСАНОВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора—32-74. отв. секретаря— 27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14, культуры и быта, промышленности —34-05, местной информации и писем —24-74, корректорская — 32 67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н 00418. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 2157.